

POEZII

de

MIHAI EMINESCU

Singurătate

Cu perdelele lăsate,
Şed la masa mea de brad,
Focul pâlpâie în sobă,
Iară eu pe gânduri cad.
Stoluri, stoluri trec prin minte
Dulci iluzii. Amintiri
Țârâiesc încet ca greeri
Pintre negre, vechi zidiri,
Sau cad grele, mângâioase
Și se sfarmă-n suflet trist,
Cum în picuri cade ceara
La picioarele lui Crist.
În odaie prin unghere
S-a țesut păinjeniș
Și prin cărțile în vravuri
Umblă șoarecii furiș.
În această dulce pace
Îmi ridic privirea-n pod
Și ascult cum învelișul
De la cărți ei mi le rod.
Ah! de câte ori voit-am

Ca să spânzur lira-n cui
Și un capăt poeziei
Și pustiului să pui!
Dar atuncea, greeri, șoareci,
Cu ușor-măruntul mers,
Readuc melancolia-mi,
Iară ea se face vers.
Câteodată... prea arare...
A târziu când arde lampa,
Inima din loc îmi sare
Când aud că sună cleampa...
Este Ea. Deșarta casă
Dintr-o dată-mi pare plină,
În privazul negru-al vieții-mi
E-o icoană de lumină.
Și mi-i ciudă cum de vremea
Să mai treacă se îndură,
Când eu stau șoptind cu draga
Mână-n mână, gură-n gură.

Lasă-ți lumea ta uitată

Lasă-ți lumea ta uitată,
Mi te dă cu totul mie,
De ți-ai da viața toată,
Nime-n lume nu ne știe.
Vin' cu mine, rățăcește
Pe cărări cu cotituri,
Unde noaptea se trezește
Glasul vechilor păduri.
Printre crengi scânteie stele,
Farmec dând cărării strâmte,
Și afară doar de ele
Nime-n lume nu ne simte.
Părul tău ți se desprinde
Și frumos ți se mai șede,
Nu zi ba de te-oi cuprinde,
Nime-n lume nu ne vede.
Tânguiosul bucium sună,
L-ascultăm cu-atâta drag,
Pe când iese dulcea lună
Dintr-o rariște de fag.

Îi răspunde codrul verde
Fermecat și dureros,
Iară sufletu-mi se pierde
După chipul tău frumos.
Te desfaci c-o dulce silă,
Mai nu vrei și mai te lași,
Ochii tăi sunt plini de milă,
Chip de înger drăgălaș.
Iată lacul. Luna plină,
Poleindu-l, îl străbate;
El, aprins de-a ei lumină,
Simte-a lui singurătate.
Tremurând cu unde-n spume,
Între trestie le farmă
Și visând o-ntreagă lume
Tot nu poate să adoarmă.
De-al tău chip el se pătrunde
Ca oglinda îl alege —
Ce privești zâmbind în unde?
Ești frumoasă, se-nțelege.
Înălțimile albastre
Pleacă zarea lor pe dealuri,
Arătând privirii noastre
Stele-n ceruri, stele-n valuri.
E-un miros de tei în crânguri,
Dulce-i umbra de răchiți,
Și suntem atât de singuri
Și atât de fericiți!
Numai luna printre ceață
Varsă apelor văpaie,
Și te află strânsă-n brațe,
Dulce dragoste bălaie.

Și dacă ramuri bat în geam

Și dacă ramuri bat în geam
Și se cutremur plopii,
E ca în minte să te am
Și-ncet să te apropii.
Și dacă stele bat în lac
Adâncu-i luminându-l,
E ca durerea mea s-o-mpac

Înseninându-mi gândul.
Și dacă norii deși se duc
De iese-n luciul luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine-ntotdeauna.

Pajul Cupidon...

Pajul Cupidon, vicleanul,
Mult e rău și alintat,
Cu copii se hârjonește,
Iar la dame doarme-n pat.
De lumină ca tâlharii
Se ferește binișor,
Pe ferești se suie noaptea
Dibuind încetișor;
Cordeluțe și nimicuri,
Iată toate-a lui averi...
Darnic când nu vrei nici una
Și zgârcit dacă le ceri.
În volumul ros de molii
Cauți noaptea adevăr
Și-ntâlnești lipită-n file
Vița-i galbănă de păr.
El dă gânduri nențelese
Vârstei crude și necoapte,
Cu icoane luminoase
O îngână-ntreaga noapte.
Când de-o sete sufletească
E cuprinsă fata mică —
A dormit cu ea alături
Ca doi pui de turturică.
E sfios ca și copiii,
Dar zâmbirea-i e vicleană;
Dară galeși îi sunt ochii
Ca și ochii de vădană.

10
Gât și umere frumoase,
Sânuri albe și rotunde
El le ține-mbrățișate
Și cu mânilor le-ascunde.
De te rogi frumos de dânsul,

Îndestul e de hain
Vălul alb de peste toate
Să-l înlătore puțin.

Ce te legeni, codrule

În formă popular

— „Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?”
– „De ce nu m-aș legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea crește
Și frunzișul mi-l rărește.
Bate vântul frunza-n dungă —
Cântăreții mi-i alungă;
Bate vântul dintr-o parte —
Iarna-i ici, vara-i departe.
Și de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!
Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândunele,
Ducând gândurile mele
Și norocul meu cu ele.
Și se duc pe rând pe rând,
Zarea lumii-ntunecând,
Și se duc ca clipele,
Scuturând aripele,
Și mă lasă pustiit,
Veștejit și amorțit
Și cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!”

Melancolie

Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă,
Prin care trece albă regina nopții moartă. —
O, dormi, o, dormi în pace printre făclii o mie
Și în mormânt albastru și-n pânze argintie,
În mausoleu-ți mândru, al cerurilor arc,
Tu adorat și dulce al nopților monarc!
Bogată în întinderi stă lumea-n promoroacă,

Ce sate și câmpie c-un luciul văl îmbracă;
Văzduhul scânteiază și ca unse cu var
Lucesc zidiri, ruine pe câmpul solitar.
Și țintirimul singur cu strâmbe cruci veghează,
O cucuvaie sură pe una se așează,
Clopotnița trosnește, în stâlpi izbește toaca,
Și străveziul demon prin aer când să treacă,
Atinge-ncet arama cu zimții-aripei sale
De-auzi din ea un vaier, un aiurit de jale.
Biserica-n ruină
Stă cuvioasă, tristă, pustie și bătrână,
Și prin fereste sparte, prin uși țiuie vântul —
Se pare că vrăjește și că-i auzi cuvântul —
Năuntrul ei pe stâlpii-i, păreți, iconostas,
Abia conture triste și umbre au rămas;
Drept preot toarce-un greier un gând fin și obscur,
Drept dascăl toacă cariul sub învechitul mur.

.....
Credința zugrăvește icoanele-n biserici —
Și-n sufletu-mi pusese poveștile-i feerici,
Dar de-ale vieții valuri, de al furtunii pas
Abia conture triste și umbre-au mai rămas.
În van mai caut lumea-mi în obositul creier,
Căci răgușit, tomnatec, vrăjește trist un greier;
Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi țiu,
Ea bate ca și cariul încet într-un sicriu.
Și când gândesc la viața-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca și când n-ar fi viața-mi, ca și când n-aș fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost
De-mi țin la el urechea — și râd de câte-ascult
Ca de dureri străine?... Parc-am murit de mult.

Rugăciunea unui dac

Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,
Nici sâmburul luminii de viață dătător,
Nu era azi, nici mâne, nici ieri, nici totdeauna,
Căci unul erau toate și totul era una;
Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată
Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată,
Pe-atunci erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi

Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?
El singur zeu stătut-au nainte de-a fi zeii
Și din noian de ape puteri au dat scânteii,
El zeilor dă suflet și lumii fericire,
El este-al omenimei isvor de mântuire
Sus inimile voastre! Cântare aduceți-i,
El este moartea morții și învierea vieții!
Și el îmi dete ochii să văd lumina zilei,
Și inima-mi împlut-au cu farmecele milei,
În vuietul de vânturi auzit-am a lui mers
Și-n glas purtat de cântec simții duiosu-i viers,
Și tot pe lâng-acestea cerșesc înc-un adaos
Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaos!
Să blesteme pe-oricine de mine-o avea milă,
Să binecuvânteze pe cel ce mă împilă,
S-asculte orice gură, ce-ar vrea ca să mă râdă,
Puteri să puie-n brațul ce-ar sta să măucidă,
Ș-acela dintre oameni devină cel întâi
Ce mi-a răpi chiar piatra ce-oi pune-o căpătâi.
Gonit de toată lumea prin anii mei să trec,
Pân' ce-oi simți că ochiu-mi de lacrime e sec,
Că-n orice om din lume un dușman mi se naște,
C-ajung pe mine însumi a nu mă mai cunoaște,
Că chinul și durerea simțirea-mi a-mpietrit-o,
Că pot să-mi blestem mama, pe care am iubit-o —
Când ura cea mai crudă mi s-a părea amor...
Poate-oi uita durerea-mi și voi putea sa mor.
Străin și făr' de lege de voi muri — atunce
Nevrednicu-mi cadavru în uliță l-arunce,
Ș-aceluia, Părinte, să-i dai coroană scumpă,
Ce-o să amuțe câinii, ca inima-mi s-o rumpă,
Iar celui ce cu pietre mă va izbi în față,
Îndură-te, stăpâne, și dă-i pe veci viață!
Astfel numai, Părinte, eu pot să-ți mulțumesc
Că tu mi-ai dat în lume norocul să trăiesc.
Să cer a tale daruri, genunchi și frunte nu plec,
Spre ură și blestemuri aș vrea să te înduplec,
Să simt că de suflarea-ți suflarea mea se curmă
Și-n stingerea eternă dispar fără de urmă!

Pe aceeasi ulicioară...

Pe aceeași ulicioară
Bate luna la ferești,
Numai tu de după gratii
Vecinic nu te mai ivești!
Și aceeași pomi în floare
Crengi întind peste zaplaz,
Numai zilele trecute
Nu le fac să fie azi.
Altul este al tău suflet,
Alții ochii tăi acum,
Numai eu, rămas același,
Bat mereu același drum.
Ah, subțire și gingașă
Tu pășeai încet, încet,
Dulce îmi veneai în umbra
Tăinuitului boschet
Și lăsându-te la pieptu-mi,
Nu știam ce-i pe pământ,
Ne spuneam atât de multe
Făr-a zice un cuvânt.
Sărutări erau răspunsul
La-ntrebări îndeosebi,
Și de alte cele-n lume
N-aveai vreme să întrebi.
Și în farmecul vieții-mi
Nu știam că-i tot aceea
De te razimi de o umbră
Sau de crezi ce-a zis femeia.
Vântul tremură-n perdele
Astăzi ca și alte dăți,
Numai tu de după ele
Vecinic nu te mai arăți!

De câte ori, iubito...

De câte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte,
Oceanul cel de gheață mi-apare înaintea
Pe bolta alburie o stea nu se arată,
Departa doară luna cea galbenă — o pată;
Iar peste mii de sloiuri de valuri repezite
O pasăre plutește cu aripi ostenite,
Pe când a ei pereche nainte tot s-a dus

C-un pâlț întreg de pasări, pierzându-se-n apus.
Aruncă pe-a ei urmă priviri suferitoare,
Nici rău nu-i pare-acuma, nici bine nu... ea moare,
Visându-se-ntr-o clipă cu anii înapoi.

.....
Suntem tot mai departe deolaltă amândoi,
Din ce în ce mai singur mă-ntunec și îngheț,
Când tu te pierzi în zarea eternei dimineți.

O, rămâi...

"O, rămâi, rămâi la mine —
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu știu să le-ascult;
În al umbrei întuneric
Te asemăn unui prinț,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri și cumiți;
Și prin vuietul de valuri,
Prin mișcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi
Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol
Și privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri."
Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupra-mi clătinând —
Șuieram l-a ei chemare
Ș-am ieșit în câmp râzând.
Astăzi chiar de m-aș întoarce
A-nțelege n-o mai pot...
Unde ești, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

Despărțire

Să cer un semn, iubito, spre-a nu te mai uita?
Te-aș cere doar pe tine, dar nu mai ești a ta;
Nu floarea vestejită din părul tău bălaiu,
Căci singura mea rugă-i uitării să mă dai.
La ce simțirea crudă a stinsului noroc
Să nu se sting' asemeni, ci 'n veci să stea pe loc?
Tot alte unde-i sună aceluiași pârâu:
La ce statornicia părerilor de rău,
Când prin această lume să trecem ne e scris
Ca visul unei umbre și umbra unui vis?
La ce de-acu 'nainte tu grija mea s'o porți?
La ce să măsurii anii ce sboară peste morți?
Tot una-i dacă astăzi sau mâine o să mor,
Când voi să-mi piară urma în mintea tuturor,
Când voi să uiți norocul visat de amândoi.
Trezindu-te, iubito, cu anii înapoi,
Să fie neagră umbra în care-oiu fi pierit,
Ca și când niciodată noi nu ne-am fi găsit,
Ca și când anii mândri de dor ar fi deșeți —
Că te-am iubit atâta putea-vei tu să ierți?
Cu fața spre părete mă lasă prin străini,
Să 'nghețe sub pleoape a ochilor lumini,
Și când se va întoarce pământul în pământ,
Au cine o să știe de unde-s, cine sunt?
Cântări tânguitoare prin zidurile reci
Cerși-vor pentru mine repaosul de veci;
Ci eu aș vrea ca unul, venind de mine-aproape,
Să-mi spuie al tău nume pe 'nchisele-mi pleoape,
Apoi — de vor — m'arunce în margine de drum...
Tot îmi va fi mai bine ca 'n ceasul de acum.
Din zare depărtată răsar' un stol de corbi,
Să 'ntunece tot cerul pe ochii mei cei orbi,
Răsar' o vijelie din margini de pământ,
Dând pulberea-mi țărâni și inima-mi la vânt...
Ci tu rămâi în floare ca luna lui April,
Cu ochii mari și umezi, cu zâmbet de copil,
Din cât ești de copilă să 'ntinerești mereu,
Și nu mai ști de mine, că nu m'oiu ști nici eu.

Crăiasa din povești

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;
S-adun flori în șezătoare
De painjen tort să rumpă,
Și anină-n haina nopții
Boabe mari de piatră scumpă.
Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,
Dându-și trestia-ntr-o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roșii
Peste unda fermecată.
Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al Sfintei Miercuri;
Ca să iasă chipu-n față,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiți sunt trandafirii
De-un cuvânt al Sfintei Vineri.
Ea se uită... Păru-i galben,
Fața ei lucesc în lună,
Iar în ochii ei albaștri
Toate basmele s-adună.

Odă

(în metru antic)

Nu credeam să învăț a muri vrodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visător la steaua
Singurătății.

Când deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință tu, dureros de dulce...
Pân-în fund băui voluptatea morții
Nendurătoare.
Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul înveninat de haina-i;
Focul meu a-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.
De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flacări...
Pot să mai renviu luminos din el ca
Pasărea Phoenix?
Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar în sân, nepăsare tristă;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mie redă-mă!

La mijloc de codru des

În formă popular

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniș
La voiosul luminiș,
Luminiș de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Și de lună și de soare
Și de păsări călătoare,
Și de lună și de stele
Și de zbor de rândunele
Și de chipul dragei mele.

Venere și Madonă

Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii,
O! te văd, te-aud, te cuget, tânără și dulce veste
Dintr-un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alți zei.
Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scânteie,
Braț molatic ca gândirea unui împărat poet,

Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,
A femeiei, ce și astăzi tot frumoasă o revăd.
Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Sufletu-mbătat de raze și d-eterne primăveri,
Te-a văzut și-a visat raiul cu grădini îmbălsămate,
Te-a văzut plutind regină pîntre îngerii din cer
Și-a creat pe pânza goală pe Madona Dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Fața pală-n raze blonde, chip de înger, dar femeie,
Căci femeia-i prototipul îngerilor din senin.
Astfel eu, pierdut în noaptea unei vieți de poezie,
Te-am văzut, femeie stearpă, fără suflet, fără foc,
Și-am făcut din tine-un înger, blând ca ziua de magie,
Când în viața pustiiată râde-o rază de noroc.
Am văzut fața ta pală de o bolnavă beție,
Buza ta învinețită de-al corupției mușcat,
Ș-am zvârlit asupra-ți, crudo, vâlul alb de poezie
Și paloarei tale raza inocenței eu i-am dat.
Ți-am dat palidele raze ce-nconjoară cu magie
Fruntea îngerului-geniu, îngerului-ideal,
Din demon făcui o sântă, dintr-un chicot, simfonie,
Din ochirile-ți murdare, ochiu-aurorei matinal.
Dar azi vâlul cade, crudo! dismețit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de al buzei tale-ngheț.
Și privesc la tine, demon, și amoru-mi stins și rece,
Mă învață cum asupra-ți eu să caut cu dispreț!
Tu îmi pari ca o bacantă, ce-a luat cu-nșelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioar-a cărei suflet era sânt ca rugăciunea,
Pe când inima bacantei e spasmodic, lung delir.
O, cum Rafael creat-a pe Madona Dumnezeie,
Cu diadema-i de stele, cu surâsul blând, vergin,
Eu făcut-am zeități dintr-o palidă femeie,
Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin!

*

Plângi, copilă? — C-o privire umedă și rugătoare
Poți din nou zdrobi și frânge apostat-inima mea?
La picioare-ți cad și-ți caut în ochi negri-adânci ca marea,
Și sărut a tale mâne, și-i întreb de poți ierta.
Șterge-ți ochii, nu mai plânge!... A fost crudă-nvinuirea,
A fost crudă și nedreaptă, fără razim, fără fond.
Suflete! de-ai fi chiar demon, tu ești sântă prin iubire,
Și ador pe acest demon cu ochi mari, cu părul blond.

Iubind în taină...

(Sonet)

Iubind în taină am păstrat tăcere,
Gândind că astfel o să-ți placă ție,
Căci în priviri citeam o veșnicie
De-ucigătoare visuri de plăcere.
Dar nu mai pot. A dorului tărie
Cuvinte dă duioaselor mistere;
Vreau să mă-nec de dulcea-nvăpăiere
A celui suflet ce pe al meu știe.
Nu vezi că gura-mi arsă e de sete
Și-n ochii mei se vede-n friguri chinu-mi,
Copila mea cu lungi și blonde plete?
Cu o suflare răcorești suspinu-mi,
C-un zâmbet faci gândirea-mi să se-mbete.
Fă un sfârșit durerii... vin' la sânu-mi.

Afară-i toamnă

(Sonet)

Afară-i toamnă, frunza 'mprăștiată,
Iar vântul svârlă 'n geamuri grele picuri;
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Și într'un ceas gândești la viața toată.
Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N-ai vrea ca nimeni 'n ușa ta să bată;
Dar și mai bine-i, când afară-i sloată,
Să stai visând la foc, de somn să picuri.
Și eu astfel mă uit din jeț pe gânduri,
Visez la basmul vechiu al zânei Dochii,
În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri;
De odat'aud foșnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri...
Iar mâni subțiri și reci mi-acoper ochii.

Sunt ani la mijloc

(Sonet)

Sunt ani la mijloc și încă mulți vor trece

Din ceasul sfânt în care ne-ntâlnirăm,
Dar tot mereu gândesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari și mână rece.
O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea se plece,
Sub raza ei mă lasă a petrece
Și cânturi nouă smulge tu din liră-mi.
Tu nici nu știi a ta apropiere
Cum inima-mi de-adânc o liniștește,
Ca răsărirea stelei în tăcere;
Iar când te văd zâmbind copilărește,
Se stinge-atunci o viață de durere,
Privirea-mi arde, sufletul îmi crește.

Când însuși glasul...

(Sonet)

Când însuși glasul gândurilor tace,
Mă-ngână cântul unei dulci evlavii —
Atunci te chem; chemarea-mi asculta-vei?
Din neguri reci plutind te vei desface?
Puterea nopții blând însenina-vei
Cu ochii mari și purtători de pace?
Răesai din umbra vremilor încoace,
Ca să te văd venind — ca-n vis, așa vii!
Cobori încet... aproape, mai aproape,
Te pleacă iar zâmbind peste-a mea față,
A ta iubire c-un suspin arat-o,
Cu geana ta m-atinge pe pleoape,
Să simt fiorii străngerii în brațe —
Pe veci pierduto, vecinic adorato!

Trecut-au anii...

(Sonet)

Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri,
Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nțelese, pline de-nțelesuri —
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpresuri,

O, ceas al tainei, asfințit de sară.
Să smulg un sunet din trecutul vieții,
Să fac, o, suflet, ca din nou să tremuri
Cu mâna mea în van pe liră lunec;
Pierdut e totu-n zarea tinereții
Și mută-i gura dulce-a altor vremuri,
Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunec!

Veneția

(Sonet) (după Gaetano Cerri)

S-a stins viața falnicei Veneții,
N-auzi cântări, nu vezi lumini de baluri;
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri,
Pătrunde luna, înălbind păreții.
Okeanos se plânge pe canale...
El numa-n veci e-n floarea tinereții,
Miresei dulci i-ar da suflarea vieții,
Izbește-n ziduri vechi, sunând din valuri.
Ca-n țintirim tăcere e-n cetate.
Preot rămas din a vechimii zile,
San Marc sinistru miezul nopții bate.
Cu glas adânc, cu graiul de Sibile,
Rostește lin în clipe cadențate
"Nu-nvie morții — e-n zadar, copile".

Dorința

Vino-n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.
Si în brațele-mi întinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ti desprind din creștet vâlul,
Să-l ridic de pe obraz.
Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,

Iar în păr înfiorate
Or să-ți cadă flori de tei.
Fruntea albă-n părul galben
Pe-al meu braț încet s-o culci,
Lăsând pradă gurii mele
Ale tale buze dulci.
Vom visa un vis ferice,
Ingâna-ne-vor c-un cânt
Singuratice izvoare,
Blânda batere de vânt;
Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei deasupra noastră
Or să cadă rânduri-rânduri.

Mortua est!

Făclie de veghe pe umezi morminte,
Un sunet de clopot în orele sfinte,
Un vis ce își moaie aripa-n amar,
Astfel ai trecut de al lumii hotar.
Trecut-ai când ceru-i câmpie senină,
Cu râuri de lapte și flori de lumină,
Când norii cei negri par sombre palate,
De luna regină pe rând vizitate.
Te văd ca o umbră de-argint strălucită,
Cu-aripi ridicate la ceruri pornită,
Suind, palid suflet, a norilor schele,
Prin ploaia de raze, ninsoare de stele.
O rază te-nalță, un cântec te duce,
Cu brațele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s-aude l-al vrăjilor caier
Argint e pe ape și aur în aer.
Văd sufletu-ți candid prin spațiu cum trece;
Privesc apoi lutul rămas... alb și rece,
Cu haina lui lungă culcat în sicriu,
Privesc la surâsu-ți rămas încă viu —
Și-ntreb al meu suflet rănit de-ndoială,
De ce-ai murit, înger cu fața cea pală,
Au nu ai fost jună, n-ai fost tu frumoasă?
Te-ai dus spre a stinge o stea radioasă?
Dar poate acolo să fie castele

Cu arcuri de aur zidite din stele,
Cu râuri de foc și cu poduri de-argint,
Cu țărături de smirnă, cu flori care cânt;
Să treci tu prin ele, o sfântă regină,
Cu păr lung de raze, cu ochi de lumină,
În haină albastră stropită cu aur,
Pe fruntea ta pală cunună de laur.
O, moartea e-un chaos, o mare de stele,
Când viața-i o baltă de vise rebele;
O, moartea-i un secol cu sori înflorit,
Când viața-i un basmu pustiu și urât. —
Dar poate... o ! capu-mi pustiu cu furtune,
Gândirile-mi rele sugrum cele bune...
Când sorii se sting și când stelele pică,
Îmi vine a crede că toate-s nimică .
Se poate ca bolta de sus să se spargă,
Să cadă nimicul cu noaptea lui largă,
Să văd cerul negru că lumile-și cerne
Ca prăzi trecătoare a morții eterne ...
Ș-atunci de-ai fi astfel... atunci în vecie
Suflarea ta caldă ea n-o să învie,
Atunci graiu-ți dulce în veci este mut...
Atunci acest înger n-a fost decât lut.
Și totuși, țărână frumoasă și moartă,
De racla ta razim eu harfa mea spartă
Și moartea ta n-o plâng, ci mai fericesc
O rază fugită din chaos lumesc.
Ș-apoi... cine știe de este mai bine
A fi sau a nu fi... dar știe oricine
Că ceea ce nu e, nu simte dureri,
Și multe dureri-s, puține plăceri.
A fi? Nebunie și tristă și goală;
Urechea te minte și ochiul te-nșală ;
Ce-un secol ne zice, ceilalți o deszic.
Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.
Văd vise-ntrupate gonind după vise,
Pân' dau în morminte ce-așteaptă deschise,
Și nu știi gândirea-mi în ce să o stâng
Să râd ca nebunii? Să-i blestem? Să-i plâng?
La ce?... Oare totul nu e nebunie?
Au moartea ta, înger, de ce fu să fie?
Au e sens în lume? Tu chip zâmbitor,
Trăit-ai anume ca astfel să mori?

De e sens într-asta, e-ntors și ateu,
Pe palida-ți frunte nu-i scris Dumnezeu.

Noaptea...

Noaptea potolit și vânăț arde focul în cămin;
Dintr-un colț pe-o sofă roșă eu în fața lui privesc,
Pân' ce mintea îmi adoarme, pân' ce genele-mi clipesc;
Lumânarea-i stinsă-n casă... somnu-i cald, molatic, lin.
Atunci tu prin întuneric te apropii surânzândă,
Albă ca zăpada iernii, dulce ca o zi de vară;
Pe genunchi îmi șezi, iubito, brațele-ți îmi înconjoară
Gâtul... iar tu cu iubire privești fața mea pălindă.
Cu-ale tale brațe albe, moi, rătăunde, parfumate,
Tu grumazul îmi înlănțui, pe-al meu piept capul ți-l culci;
Ș-apoi ca din vis trezită, cu mânuțe albe, dulci,
De pe fruntea mea cea tristă tu dai vițele-ntr-o parte.
Netezești încet și leneș fruntea mea cea liniștită
Și gândind că dorm, șireato, apeși gura ta de foc
Pe-ai mei ochi închiși ca somnul și pe frunte-mi în mijloc
Și surâzi, cum râde visul într-o inimă-ndrăgită.
O! desmiardă, pân' ce fruntea-mi este netedă și lină,
O! desmiardă, pân-ești jună ca lumina cea din soare,
Pân-ești clară ca o rouă, pân-ești dulce ca o floare,
Pân' nu-i fața mea zbârcită, pân' nu-i inima bătrână.

Egiptul

Nilul mișcă valuri blonde pe câmpii cuprinși de maur,
Peste el cerul d-Egipt, desfăcut în foc și aur;
Pe-a lui maluri gălbii, șese, stuful crește din adânc,
Flori juvaeruri în aer, sclipesc tainice în soare,
Unele-albe, nalte, fragezi, ca argintul de ninsoare,
Alte roșii ca jeratec, alte-albastre, ochi ce plâng.
Și prin tufele de măhuri, ce cresc verzi, adânce, dese,
Păsări, îmblânzite-n cuiburi, distind penele alese,
Ciripind cu ciocu-n soare, gugiulindu-se cu-amor.
Înecat de vecinici visuri, răsărit din sfinte-isvoară,
Nilul mișc-a lui legendă și oglinda-i galben-clară
Către marea liniștită, ce îneacă a lui dor.

De-a lui maluri sunt unite câmpii verzi și țări ferice;
Memphis colo-n depărtare, cu zidirile-i antice,
Mur pe mur, stâncă pe stâncă — o cetate de giganți —
Sunt gândiri arhitectonici de-o grozavă măreție!
Au zidit munte pe munte în antica lor trufie,
I-a-mbrăcat cu-argint ca-n soare să lucească într-un lanț
Și să pară răsărită din visările pustiei,
Din năsipuri argintoase în mișcarea vijeliei,
Ca un gând al mării sfinte, reflectat de cerul cald
Ș-aruncat în depărtare... Colo se ridic trufașe
Și eterne ca și moartea piramidele-uriaeșe,
Racle ce încap în ele epopeea unui scald.
Se-nserează... Nilul doarme și ies stelele din strungă,
Luna-n mare își aruncă chipul și prin nori le-alungă.
Cine-a deschis piramida și-năuntru a intrat?
Este regele: în haină de-aur roș și pietre scumpe
El intră să vad-acolo tot trecutul. — I se rumpe
A lui suflet când privește peste-a vremurilor vad.
În zadar guvernă regii lumea cu înțelepciune.
Se-nmulțesc semnele rele, se-mpuțin faptele bune;
În zădar caut-al vieții înțeleș nedeșlegat.
Iese-n noapte... ș-a lui umbră lungă-ntins se desfășoară...
Pe-ale Nilului lungi valuri. — Astfel pe-unde de popoară
Umbra gândurilor regii se aruncă-ntunecat...
Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiiilor sunet ce sub luna ce pătrunde
Par a fi snopuri gigantici de lungi sulite de-argint,
Toat-a apei, a pustiei și a nopții măreție
Se unesc să-mbrace mândru veche-acea împărăție,
Să învie în deșerturi șir de visuri ce te mint.
Râul sfânt ne povestește cu-ale undelor lui gure
De-a isvorului său taină, despre vremi apuse, sure,
Sufletul se-mbată-n visuri, care-alunecă în zbor.
Palmii risipiți în crânguri, auriți de-a lunei rază,
Nalță zveltele lor trunchiuri. — Noaptea-i clară, luminoasă,
Undele visează spume, cerurile-nșiră nori.
Și în templele mărețe — colonade-n marmuri albe,
Noaptea zeii se preîmbă în vestmintele lor dalbe,
Și al preoților cântec sună-n harfe de argint;
Și la vântul din pustie, la răcoarea nopții brună,
Piramidele, din creștet, aiurind și jalnic sună;
Și sălbatec se plâng regii în giganticul mormânt.
În zidirea cea antică, sus în frunte-i turnul maur.

Magul priivea pe gânduri în oglinda lui de aur,
Unde-a ceriului mii stele ca-ntr-un centru se adun.
El în mic privește-acolo căile lor tănuite
Și cu varga zugrăvește drumurile lor găsite
Au aflat sâmburul lumii, tot ce-i drept, frumos și bun.
Și se poate că spre răul unei ginți efeminate,
Regilor pătați de crime, preoțimei desfrânate,
Magul, paza răzbunării, a citit semnul întors;
Ș-atunci vântul ridicat-a tot nisipul din pustiuri,
Astupând cu el orașe, ca gigantice sicriuri
Unei ginți, ce fără viață-ngreua pământul stors.
Uraganu-acum aleargă pân' ce caii lui îi crapă;
Și în Nil numai deșertul nisipișul și-l adapă,
Așternându-l peste câmpii cei odată înfloriți.
Memphis, Teba, țara-ntreagă coperită-i de ruine,
Prin deșert străbat sălbatec mari familii beduine,
Sorind viața lor de basme prin câmpie nisipiți.
Dar ș-acum, turburând stele pe-ale Nilului lungi unde,
Noaptea flamingo cel roșu, apa-ncet, încet pătrunde,
Ș-acum luna argintește tot Egiptul antic;
Ș-atunci sufletul visează toat-istoria străveche,
Glasuri din trecut străbate l-a prezentului ureche,
Din a valurilor sfadă prorociri se aridic.
Ș-atunci Memphis se înalță, argintos gând al pustiei,
Închegare măiestrită din suflarea vijeliei...
Beduini ce stau în lună, o minune o privesc,
Povestindu-și basme mândre îmbrăcate-n flori și stele
De orașul care iese din pustiile de jele;
Din pământ și de sub mare, s-aud sunete ce cresc.
Marea-n fund clopote are care sună-n orice noapte;
Nilu-n fund grădine are, pomi cu mere de-aur coapte;
Sub nisipul din pustie cufundat e un popor,
Ce cu-orașele-i deodată se trezește și se duce
Sus în curțile din Memphis, unde-n săli lumină luce;
Ei petrec în vin și'n chiot orice noapte pân'în zori.

Adio

De-acuma nu te-oi mai vedea,
Rămâi, rămâi cu bine!
Mă voi feri în calea mea
De tine.

De astăzi dar tu fă ce vrei,
De astăzi nu-mi mai pasă
Că cea mai dulce-ntre femei
Mă lasă.
Căci nu mai am de obicei
Ca-n zilele acele,
Să mă îmbăt și de scânteii
Din stele,
Când degerând atâtea dăți,
Eu mă uitam prin ramuri
Și așteptam să te arăți
La geamuri.
O, cât eram de fericit
Să mergem împreună,
Sub acel farmec liniștit
De lună!
Și când în taină mă rugam
Ca noaptea-n loc să steie,
În veci alături să te am,
Femeie!
Din a lor treacăt să apuc
Acele dulci cuvinte,
De care azi abia mi-aduc
Aminte.
Căci astăzi dacă mai ascult
Nimicurile-aceste,
Îmi pare-o veche, de demult
Poveste.
Și dacă luna bate-n lunci
Și tremură pe lacuri,
Totuși îmi pare că de-atunci
Sunt veacuri.
Cu ochii serei cei de-ntâi
Eu n-o voi mai privi-o...
De-aceea-n urma mea rămâi —
Adio!

Ce e amorul?

Ce e amorul? E un lung
Prilej pentru durere,
Căci mii de lacrimi nu-i ajung
Și tot mai multe cere.

De-un semn în treacăt de la ea
El sufletul ți-l leagă,
Încât să n-o mai poți uita
Viața ta întreagă.
Dar încă de te-așteaptă-n prag
În umbră de unghere,
De se-ntâlnește drag cu drag
Cum inima ta cere
Dispar și ceruri și pământ
Și pieptul tău se bate,
Și totu-atârnă de-un cuvânt
Șoptit pe jumătate.
Te urmărește săptămâni
Un pas făcut alene,
O dulce strângere de mâni,
Un tremurat de gene.
Te urmăresc luminători
Ca soarele și luna,
Și peste zi de-atâtea ori
Și noaptea totdeauna.
Căci scris a fost ca viața ta
De doru-i să nu-ncapă,
Căci te-a cuprins asemenea
Lianelor din apă.

Lacul

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.
Și eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;
Să sărim în luntrea mică,
Îngânați de glas de ape,
Și să scap din mână cârma,
Și lopețile să-mi scape;
Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blândeii lune —

Vântu-n trestii lin foșnească,
Undoioasa apă sune!
Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin și sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.

Înger și demon

Noaptea-n Doma întristată, prin lumini îngălbenite
A făcliilor de ceară care ard lângă altare —
Pe când bolta-n fundul Domei stă întunecoasă, mare,
Nepătrunsă de-ochii roșii de pe mucuri ostenite,
În biserica pustie, lângă arcul în părete,
Genuncheată stă pe trepte o copilă ca un înger;
Pe-a altarului icoană în de raze roșii frângerii,
Palidă și mohorâtă Maica Domnului se vede.
O făclie e înfiptă într-un stâlp de piatră sură;
Lucii picături de smoală la pământ cad sfârâind
Și cununi de flori uscate fâșâiesc amirosind
Ș-a copilei rugăciune tainic șopotit murmură.
Cufundat în întuneric, lâng-o cruce mărmurită,
Într-o umbră neagră, deasă, ca un demon El veghează,
Coatele pe brațul crucii le destinde și le-așază,
Ochii cufundați în capu-i, fruntea tristă și-ncrețită.
Și bărbia lui s-apasă de al pietrei umăr rece,
Părul său negru ca noaptea peste-al marmurei braț alb;
Abia candela cea tristă cu reflectul ei roz-alb
Blând o rază mai aruncă ce peste-a lui față trece.
Ea un înger ce se roagă — El un demon ce visează;
Ea o inimă de aur — El un suflet apostat;
El, în umbra lui fatală, stă-ndărătnic răzemat —
La picioarele Madonei, tristă, sfântă, Ea veghează.
Pe un mur înalt și rece de o marmură curată,
Albă ca zăpada iernei, lucie ca apa lină,
Se răsfrânge ca-n oglindă a copilei umbră plină —
Umbră ei, ce ca și dânsa stă în rugă-ngenuncheată.
Ce-ți lipsește oare ție, blond copil cu-a ta mărire,
Cu de marmur-albă față și cu mânilor de ceară,
Văl — o negură diafană mestecată-n stele; — clară
E privirea-ți inocentă sub a genelor umbrire;

Ce-ți lipsește să fii înger — aripi lungi și constelate.
Dar ce văd: Pe-a umbrei tale umeri vii ce se întinde?
Două umbre de aripe ce se mișcă tremurânde,
Două aripe de umbră cătră ceruri ridicate.
O, nu-i umbra ei aceea — este îngeru-i de pază;
Lângă marmura cea albă văd ființa-i aeriană.
Peste viața-i inocentă, viața lui cea sântă plană,
Lângă dânsa el se roagă, lângă ea îngenunchează.
Dar de-i umbra ei aceea — atunci Ea un înger este,
Însă aripile-i albe lumea-a le vedea nu poate;
Muri sfințiți de-a omenirii rugăciuni îndelungate
Văd aripile-i diafane și de dânsele dau veste.
Te iubesc! — era să strige demonul în a lui noapte,
Dară umbra-naripată a lui buze le înmoaie;
Nu spre-amor — spre-nchinăciune el genunchii-și încovoiaie
Și ascultă dus din lume a ei dulci și timizi șoapte.

.....
Ea? — O fiică e de rege, blondă-n diadem de stele,
Trece-n lume fericită, înger, rege și femeie;
El? — răscoală în popoare a distrugerii scânteie
Și în inimi pustiite samănă gândiri rebele.
Despărțiți de-a vieții valuri, între el și între dânsa
Veacuri sunt de cugetare, o istorie,-un popor,
Câteodat' — deși arare — se-ntâlnesc, și ochii lor
Se privesc, par a se soarbe în dorința lor aprinsă.
Ochii ei cei mari, albaștri, de blândețe dulci și moi,
Ce adânc pătrund în ochii lui cei negri furtunoși!
Și pe fața lui cea slabă trece-ușor un nour roș —
Se iubesc... Și ce departe sunt deolaltă amândoi!
A venit un rege palid, și coroana sa antică,
Grea de glorie și putere, l-a ei poale-ar fi depus,
Pe-ale tronului covoare ea piciorul de-ar fi pus
Și în mâna-i înscepstrată, mâna ei îngustă, mică.
Dară nu — mute rămas-au buzele-i abia deschise,
Mută inima în pieptu-i, mâna ei trasă-ndărăt.
În a sufletului taină, ea iubea. Clar și încet
Se ivea fața de demon fecioreștile ei vise.
Ea-l vedea mișcând poporul cu idei reci, îndrăznețe;
Ce puternic e — gândi ea, cu-amoroasă dulce spaimă;
El prezentul îl răscoală cu-a gândirilor lui faimă
Contra tot ce grămădiră veacuri lungi și frunți mărețe.
El ades suit pe-o piatră cu turbare se-nfășoară
În stindardul roș și fruntea-i aspră-adâncă, încrețită,

Părea ca o noapte neagră de furtune-acoperită,
Ochii fulgerau și vorba-i trezea furia vulgară.

.....
Pe-un pat sărac asudă într-o lungă agonie
Tânărul. O lampă-ntinde limb-avară și subțire,
Sfârâind în aer bolnav. — Nimeni nu-i știe de știre,
Nimeni soartea-i n-o-mblânzește, nimeni fruntea nu-i mângâie.
Ah! acele gânduri toate îndreptate contra lumii,
Contra legilor ce-s scrise, contra ordinii-mbrăcate
Cu-a lui Dumnezeu numire — astăzi toate-s îndreptate
Contra inimii murinde, sufletul vor să-i sugrume!
A muri fără speranță! Cine știe-amărăciunea
Ce-i ascunsă-n aste vorbe? — Să te simți neliber, mic,
Să vezi marile-aspirații că-s reduse la nimic,
Că domnesc în lume rele căror nu te poți opune,
C-opunându-te la ele, tu viața-ți risipești —
Și când mori să vezi că-n lume viețuit-ai în zadar:
O astfel de moarte-i iadul. Alte lacrimi, alt amar
Mai crud nici e cu putință. Simți că nimica nu ești
Și acele gânduri negre mai nici a muri nu-l lasă.
Cum a intrat el în viață! Cât amor de drept și bine,
Câtă sinceră frăție adusese el cu sine!
Și răsplata? — Amărârea, care sufletu-i apasă.
Dar prin negurile negre, care ochii îi acopăr,
Se apropie-argintoasă umbra nalt-a unui înger,
Se așază lin pe patu-i; ochii lui orbiți de plângeri
Ea-i sarută. — De pe dânșii negurile se descopăr...
Este Ea . C-o mulțămire adâncă, nemaisimțită,
El în ochii ei se uită. — Mândră-i de înduioșere;
Ceasul ultim îi împacă toată viața-i de durere;
Ah! șoptește el pe moarte — cine ești ghicesc, iubită.
Am urmat pământul ista, vremea mea, viața, poporul
Cu gândirile-mi rebele contra cerului deschis;
El n-a vrut ca să condamne pe demon, ci a trimis
Pre un înger să mă 'mpace, și 'mpăcarea-i... e amorul.

Floare albastră

— Iar te-ai cufundat în stele
Și în nori și-n ceruri nalte?
De nu m-ai uita încalte,

Sufletul vieții mele.
În zadar râuri în soare
Grămădești-n a ta gândire
Și câmpiile asire
Și întunecata mare;
Piramidele-nvechite
Urcă-n cer vârful lor mare —
Nu căta în depărtare
Fericirea ta, iubite!
Astfel zise mititica,
Dulce netezindu-mi părul.
Ah! ea spuse adevărul;
Eu am râs, n-am zis nimica.
— Hai în codrul cu verdeață,
Und-izvoare plâng în vale,
Stânca stă să se prăvale
În prăpastia măreață.
Acolo-n ochi de pădure,
Lângă trestia cea lină
Și sub bolta cea senină
Vom șede în foi de mure.
Și mi-i spune-atunci povești
Și minciuni cu-a ta guriță,
Eu pe-un fir de romaniță
Voi cerca de mă iubești.
Și de-a soarelui căldură
Voi fi roșie ca mărul,
Mi-oi desface de-aur părul,
Să-ți astup cu dânsul gura.
De mi-i da o sărutare,
Nime-n lume n-a s-o știe,
Căci va fi sub pălărie —
Ș-apoi cine treabă are!
Când prin crengi s-a fi ivit
Luna-n noaptea cea de vară,
Mi-i ținea de subsuoară,
Te-oi ținea de după gât.
Pe cărare-n bolți de frunze,
Apucând spre sat în vale,
Ne-om da sărutări pe cale,
Dulci ca florile ascunse.
Și sosind l-al porții prag,
Vom vorbi-n întunecime:

Grija noastră n-aib-o nime,
Cui ce-i pasă că-mi ești drag?
Înc-o gură — și dispare...
Ca un stâlp eu stam în lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi, dulce floare!

.....

Și te-ai dus, dulce minune,
Ș-a murit iubirea noastră —
Floare-albastră! floare-albastră!
Totuși este trist în lume!

Se bate miezul nopții...

Se bate miezul nopții în clopotul de-aramă,
Și somnul, vameș vieții, nu vrea să-mi ieie vamă.
Pe căi bătute-adeșea vrea mintea să mă poarte,
S-asămăn între-olaltă viață și cu moarte;
Ci cumpăna gândirii-mi și azi nu se mai schimbă,
Căci între amândouă stă neclintita limbă.

Înger de pază

Când sufletu-mi noaptea veghea în estaze,
Vedeam ca în vis pe-al meu înger de pază,
Încins cu o haină de umbre și raze,
C-asupră-mi c-un zâmbet aripile-a-ntins;
Dar cum te văzui într-o palidă haină,
Copilă cuprinsă de dor și de taină,
Fugi acel înger de ochiu-ți învins.
Ești demon, copilă, că numai c-o zare
Din genele-ți lunge, din ochiul tău mare
Făcuși pe-al meu înger cu spaimă să zboare,
El, veghea mea sfântă, amicul fidel?
Ori poate!... O, 'nchide lungi genele tale,
Să pot recunoaște trăsurile-ți pale,
Căci tu — tu ești el.

Atât de fragedă...

Atât de fragedă, te-asameni

Cu floarea albă de cireș,
Și ca un înger dintre oameni
În calea vieții mele ieși.
Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Și de la creștet pân-în poale
Plutești ca visul de ușor.
Din încrețirea lungii rochii
Răsai ca marmura în loc —
S-atârnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi și noroc.
O, vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din povești,
Nu mai zâmbi! A ta zâmbire
Mi-arată cât de dulce ești,
Cât poți cu-a farmecului noapte
Să-ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde șoapte,
Cu-mbrățișări de brațe reci.
Deodată trece-o cugetare,
Un vâl pe ochii tăi fierbinți:
E-ntunecoasa renunțare,
E umbra dulcilor dorinți.
Te duci, ș-am înțeles prea bine
Să nu mă țin de pasul tău,
Pierdută vecinic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!
Că te-am zărit e a mea vină
Și vecinic n-o să mi-o mai iert,
Păși-va visul de lumină
Tinzându-mi dreapta în deșert.
Ș-o să-mi răsai ca o icoană
A pururi verginei Marii,
Pe fruntea ta purtând coroană —
Unde te duci? Când o să vii?

O, mamă...

O, mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freământul de frunze la tine tu mă chemi;
Deasupra criptei negre a sfântului mormânt
Se scutură salcâmi de toamnă și de vânt,

Se bat încet din ramuri, îngână glasul tău...
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.
Când voi muri, iubito, la creștet să nu-mi plângi;
Din teiul sfânt și dulce o ramură să frângi,
La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi;
Simți-o-voi o dată umbrind mormântul meu...
Mereu va crește umbra-i, eu voi dormi mereu.
Iar dacă împreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă-n triste zidiri de țintirim,
Mormântul să ni-l sape la margine de râu,
Ne pună-n încăperea aceluiași sicriu;
De-a pururea aproape vei fi de sânul meu...
Mereu va plânge apa, noi vom dormi mereu.

Făt-Frumos din tei

— "Blanca, află că din leagăn

Domnul este al tău mire,

Căci născută ești, copilă,

Din nevrednică iubire.

Mâni în schit la sfânta Ana

Vei găsi la cel din stele

Mângâierea vieții tale,

Mântuirea feței mele."

– „Nu voi, tată, să usuce

Al meu suflet tânăr, vesel

Eu iubesc vânatul, jocul;

Traiul lumii alții lese-l.

Nu voi părul să mi-l taie,

Ce-mi ajunge la călcâie,

Să orbesc cetind pe carte

În fum vânat de tămâie."

– „Știu mai bine ce-ți priește,

Las' de-a lumii orice gând,

Mâni în zori de zi pleca-vom

Cătră schitul vechi și sfânt."

Ea aude — plânge. — Parcă

Îi venea să plece-n lume,

Dusă de pustie gânduri

Și de-un dor fără de nume.

Și plângând înfrână calul,

Calul ei cel alb ca neaua,
Îi netează mândra coamă
Și plângând îi pune șeaua.
S-avântă pe el și pleacă
Păru-n vânturi, capu-n piept,
Nu se uită înainte-i,
Nu privește îndărăpt.
Pe cărări pierdute-n vale
Merge-n codri fără' de capăt,
Când a serei raze roșii
Asfințind din ceruri scapăt.
Umbra-n codri ici și colo
Fulgerează de lumine...
Ea trecea prin frunza-n freamăt
Și prin murmur de albine;
În mijloc de codru-ajunse
Lângă teiul nalt și vechi,
Unde-isvorul cel în vrajă
Sună dulce în urechi.
De murmur duios de ape
Ea trezit-atunci tresare,
Vede-un tânăr, ce alături
Pe-un cal negru stă călare.
Cu ochi mari la ea se uită,
Plini de vis, duiosi plutind,
Flori de tei în păru-i negru
Și la șold un corn de-argint.
Și-ncepu încet să sune,
Fermecat și dureros —
Inima-i creștea de dorul
Al străinului frumos.
Părul lui i-atinge părul
Și atunci c-obrazul roș
Ea apleacă gene lunge
Peste ochii cuvioși.
Iar pe buze-i trece-un zâmbet
Înecat, fermecător,
Care gur-abia-i deschide,
Cea uscată de amor.
Când cu totul răpită
Se-ndoi spre el din șele,
El înceată din cântare
Și-i grăi cu grai de jele,

Ș-o cuprinde de călare —
Ea se apără c-o mână,
Însă totuși lui se lasă,
Simte inima că-i plină.
Și pe umărul lui cade
Al ei cap cu fața-n sus;
Pe când caii pasc alături,
Ea-l privea cu suflet dus.
Numai murmurul cel dulce
Din izvorul fermecat
Asurzește melancolic
A lor suflet îmbătat.
Lun-atunci din codri iese,
Noaptea toată stă s-o vadă,
Zugrăvește umbre negre
Pe câmp alb ca de zăpadă.
Și mereu ea le lungește,
Și urcând pe cer le mută,
Dar ei trec, se pierd în codri
Cu viața lor pierdută.
La castel în poartă calul
Stă a doua zi în spume,
Dar frumoasa lui stăpână
A rămas pierdută-n lume.

Cu mâne zilele-ți adaogi...

Cu mâne zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi
Și ai cu toate astea-n față
De-a pururi ziua cea de azi.
Când unul trece, altul vine
În astă lume a-l urma,
Precum când soarele apune
El și răsare undeva.
Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-același vad,
Se pare cum că-i altă toamnă,
Ci-n veci aceleași frunze cad.
Naintea nopții noastre îmblă
Crăiasa dulcii dimineți;
Chiar moartea însăși e-o părere

Și un visternic de vieți.
Din orice clipă trecătoare
Ăst adevăr îl înțeleg,
Că sprijină vecia-ntreagă
Și-nvârte universu-ntreg.
De-aceea zboare anu-acesta
Și se cufunde în trecut,
Tu ai ș-acum comoara-ntreagă
Ce-n suflet pururi ai avut.
Cu mâne zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Având cu toate astea-n față
De-a purure ziua cea de azi.
Priveliștile sclipitoare,
Ce-n repezi șiruri se diștern,
Repaosă nestrămutate
Sub raza gândului etern.

Din valurile vremii...

Din valurile vremii, iubita mea, răsai
Cu brațele de marmur, cu părul lung, bălai —
Și fața străvezie ca fața albei ceri —
Slăbită e de umbra duioaselor dureri!
Cu zâmbetul tău dulce tu mângâi ochii mei,
Femeie între stele și stea între femei
Și întorcându-ți fața spre umărul tău stâng,
În ochii fericirii mă uit pierdut și plâng.
Cum oare din noianul de neguri să te rump,
Să te ridic la pieptu-mi, iubite înger scump,
Și fața mea în lacrimi pe fața ta s-o plec,
Cu sărutări aprinse suflarea să ți-o-nec
Și mâna friguroasă s-o încălzesc la sân,
Aproape, mai aproape pe inima-mi s-o țin.
Dar vai, un chip aieva nu ești, astfel de treci
Și umbra ta se pierde în negurile reci,
De mă găsesc iar singur cu brațele în jos
În trista amintire a visului frumos...
Zadarnic după umbra ta dulce le întind
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

Povestea codrului

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei-Sale.
Lună, Soare și Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Și curteni din neamul Cerb .
Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de vești,
Filomele-i țin orchestrul
Și izvoare spun povești.
Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejării de albine,
Armii grele de furnici...
Hai și noi la craiul, dragă,
Și să fim din nou copii,
Ca norocul și iubirea
Să ne pară jucării.
Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei și-a pus,
Decât orișice păpușă
Să te facă mai presus;
Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți și singurei,
Ne-om culca lângă izvorul
Ce răsare sub un tei;
Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Și prin somn auzi-vom bucium
De la stânele de oi.
Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam-acuma
Craiul sfatu-i înțelept!
Peste albele izvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s-adună
Ale Curții mândre neamuri

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme-n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase,
Ciute sprintene de munte —
Și pe teiul nostru-ntreabă
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-și ramurile-n laturi
– „O, priviți-i cum visează
Visul codrului de fagi!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei își sunt așa de dragi!"

Împărat și proletar

Pe bănci de lemn, în scunda tavernă mohorâtă,
Unde pătrunde ziua printre ferești murdare,
Pe lângă mese lunge, stătea posomorâtă,
Cu fețe-ntunecoase, o ceată pribegită,
Copii săraci și sceptici ai plebei proletare.
Ah! — zise unul — spuneți că-i omul o lumină
Pe lumea asta plină de-amaruri și de chin?
Nici o scânteie-ntr-însul nu-i candidă și plină,
Murdară este raza-i ca globul cel de tină,
Asupra cărui dânsul domnește pe deplin.
Spuneți-mi ce-i dreptatea? — Cei tari se îngrădiră
Cu-averea și mărirea în cercul lor de legi;
Prin bunuri ce furară, în veci vezi cum conspiră
Contra celor ce dâșii la lucru-i osândiră
Și le subjugă munca vieții lor întregi.
Unii plini de plăcere petrec a lor viață,
Trec zilele voioase și orele surâd.
În cupe vin de ambră — iarna grădini, verdeață,
Vara petreceri, Alpii cu frunțile de gheață —
Ei fac din noapte ziuă ș-a zilei ochi închid.
Virtutea pentru dâșii — ea nu există. Însă
V-o predică, căci trebuie să fie brațe tari,
A statelor greoaie cară trebuie-mpinse
Și trebuiesc luptate războaiele aprinse,
Căci voi murind în sânge, ei pot să fie mari.
Și flotele puternice ș-armatele făloase,
Coroanele ce regii le pun pe fruntea lor,

Ș-acele milioane, ce în grămezi luxoase
Sunt strânse la bogatul, pe cel sărac apasă,
Și-s supte din sudoarea prostitului popor.
Religia — o frază de dâșii inventată
Ca cu a ei putere să vă aplece-n jug,
Căci de-ar lipsi din inimi speranța de răsplată,
După ce-amar muncirăți mizeri viața toată,
Ați mai purta osânda ca vita de la plug?
Cu umbre, care nu sunt, v-a-ntunecat vederea
Și v-a făcut să credeți că veți fi răsplătiți...
Nu! moartea cu viața a stins toată plăcerea —
Cel ce în astă lume a dus numai durerea
Nimic n-are dincolo, căci morți sunt cei muriți.
Minciuni și fraze-i totul ce statele susține,
Nu-i ordinea firească ce ei a fi susțin;
Averea să le aperi, mărirea ș-a lor bine,
Ei brațul tău înarmă ca să lovești în tine,
Și pe voi contra voastră la luptă ei vă mân.
De ce să fiți voi sclavii milioanei nefaste,
Voi, ce din munca voastră abia puteți trăi?
De ce boala și moartea să fie partea voastră,
Când ei în bogăția cea splendidă și vastă
Petrec ca și în ceruri, n-au timp nici de-a muri?
De ce uitați că-n voi e și număr și putere?
Când vreți, puteți prea lesne pământul să-mpărțiți.
Nu le mai faceți ziduri unde să-nchid-avere,
Pe voi unde să-nchidă, când împinși de durere
Veți crede c-aveți dreptul și voi ca să trăiți.
Ei îngrădiți de lege, plăcerilor se lasă,
Și sucul cel mai dulce pământului i-l sug;
Ei cheamă-n voluptatea orgiei zgomotoase
De instrumente oarbe a voastre fici frumoase:
Frumsețile-ne tineri bătrânii lor distrug.
Și de-ntrebați atuncea, vouă ce vă rămâne?
Munca, din care dâșii se-mbată în plăceri,
Robia viața toată, lacrimi pe-o neagră pâne,
Copilelor pătate mizeria-n rușine...
Ei tot și voi nimica; ei cerul, voi dureri!
De lege n-au nevoie — virtutea e ușoară
Când ai ce-ți trebuiește... Iar legi sunt pentru voi,
Vouă vă pune lege, pedepse vă măsoară
Când mâna v-o întindeți la bunuri zâmbitoare,
Căci nu-i iertat nici brațul teribilei nevoi.

Zdrobiți orânduiala cea crudă și nedreaptă,
Ce lumea o împarte în mizeri și bogați!
Atunci când după moarte răsplată nu v-așteaptă,
Faceți ca-n astă lume să aibă parte dreaptă,
Egală fiecare, și să trăim ca frați!
Sfărmați statuia goală a Venerei antice,
Ardeți acele pânze cu corpuri de ninsori;
Ele stârnesc în suflet ideea neferice
A perfecției umane și ele fac să pice
În ghearele uzurei copile din popor!
Sfărmați tot ce ațâță inima lor bolnavă,
Sfărmați palate, temple, ce crimele ascund,
Zvârliți statui de tirani în foc, să curgă lavă,
Să spele de pe pietre până și urma sclavă
Celor ce le urmează pân' la al lumii fund!
Sfărmați tot ce arată mândrie și avere,
O! dezbrăcați viața de haina-i de granit,
De purpură, de aur, de lacrimi, de urât —
Să fie un vis numai, să fie o părere,
Ce făr' de patimi trece în timpul nesfârșit.
Zidiți din dărmături gigantici piramide
Ca un memento mori pe al istoriei plan;
Aceasta este arta ce sufletu-ți deschide
Naintea vecinicii, nu corpul gol ce râde
Cu mutra de vândută, cu ochi vil și viclean.
O! aduceți potopul, destul voi așteptarăți
Ca să vedeți ce bine prin bine o să ias';
Nimic... Locul hienei îl luă cel vorbăreț,
Locul cruzimii vechie, cel lins și pizmătareț.
Formele se schimbă, dar răul a rămas.
Atunci vă veți întoarce la vremile-aurite,
Ce mitele albastre ni le șoptesc ades,
Plăcerile egale, egal vor fi-mpărțite,
Chiar moartea când va stinge lampa vieții finite
Vi s-a părea un înger cu părul blond și des.
Atunci veți muri lesne fără de-amar și grijă,
Feciorii-or trăi-n lume cum voi ați viețuit,
Chiar clopotul n-a plânge cu limba lui de spiță
Pentru acel de care norocul avu grijă;
Nimeni de-a plânge n-are, el traiul și-a trăit.
Și boale ce mizeria ș-averea nefirească
Le nasc în oameni, toate cu-ncetul s-or topi;
Va crește tot ce-n lume este merit să crească,

Va bea pân-în fund cupa, pân' va vrea s-o zdrobească,
Căci va muri când nu va avea la ce trăi.

.....
Pe malurile Seinei, în faeton de gală,
Cezarul trece palid, în gânduri adâncit;
Al undelor greu vuiet, vuirea în granit
A sute d-echipajuri, gândirea-i n-o înșală;
Poporul loc îi face tăcut și umilit.
Zâmbirea lui deșteaptă, adâncă și tăcută,
Privirea-i ce citește în suflete-omenești,
Și mâna-i care poartă destinele lumești,
Cea grupă zdrențuită în cale-i o salută.
Mărirea-i e în taină legată de acești.
Convins ca voi el este-n nălțimea-i solitară
Lipsită de iubire, cum că principiul rău,
Nedreptul și minciuna al lumii duce frâu;
Istoria umană în veci se desfășoară,
Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău.
Și el — el vârful mândru al celor ce apasă —
Salută-n a lui cale pe-apărătorul mut.
De ați lipsi din lume, voi cauza-ntunecoasă
De răsturnări mărețe, mărirea-i radioasă,
Cezarul, chiar Cezarul de mult ar fi căzut.
Cu ale voastre umbre nimica crezătoare,
Cu zâmbetu-vă rece, de milă părăsit,
Cu mintea de dreptate și bine răsătoare,
Cu umbra voastră numai, puteri îngrozitoare,
La jugu-i el silește pe cei ce l-au urât.

.....
Parisul arde-n valuri, furtuna-n el se scaldă,
Turnuri ca facile negre trăsesc arzând în vânt —
Prin limbile de flacări, ce-n valuri se frământ,
Răcnete, vuiet de-arme pătrund marea cea caldă,
Evul e un cadavru — Paris al lui mormânt.
Pe stradele-ncrușite de flacări orbitoare,
Suiți pe baricade de bulgări de granit,
Se mișc batalioane a plebei proletare,
Cu cușme frigiene și arme lucitoare,
Și clopote de-alarmă răsună răgușit.
Ca marmura de albe, ca ea nepăsătoare,
Prin aerul cel roșu, femei trec cu-arme-n braț,
Cu păr bogat și negru ce pe-umeri se coboară
Și sânii lor acopăr — e ură și turbare

În ochii lor cei negri, adânci și deserați.
O! luptă-te-nvălită în pletele-ți bogate,
Eroic este astăzi copilul cel pierdut!
Căci flamura cea roșă cu umbra-i de dreptate
Sfințește-a ta viață de tină și păcate;
Nu! nu ești tu de vină, ci cei ce te-au vândut!

.....
Scânteie marea lină, și placele ei sure
Se mișc-una pe alta ca pături de cristal
Prin lunce prăvălitate; din tainica pădure
Apare luna mare câmpiilor azure,
Împlându-le cu ochiul ei mândru, triumfal.
Pe undele încete își mișcă legămate
Corăbii învechite scheletele de lemn;
Trecând încet ca umbre — țin pânzele umflate
În fața lunii, care prin ele-atunci străbate,
Și-n roată de foc galben stă fața-i ca un semn.
Pe maluri zdrumicate de aiurirea mării
Cezaru-ncă veghează la trunchiul cel plecat
Al salciei pletoase — și-ntinse-a apei arii
În cercuri fulgerânde se pleacă lin suflării
A zefirului nopții și sună cadențat.
Îi pare că prin aer în noapte înstelată,
Călcând pe vârf de codri, pe-a apelor măriri,
Trecea cu barba albă — pe fruntea-ntunecată
Cununa cea de paie îi atârna uscată —
Moșneagul rege Lear.

Uimit privea cezarul la umbra cea din nouri,
Prin creți ai cărei stele lin tremurând transpar,
I se deschide-n minte tot sensul din tablouri
A vieții sclipitoare... A popoarelor ecouri
Par glasuri ce îmbracă o lume de amar:
"În orice om o lume își face încercarea,
Bătrânul Demiurgos se opintește-n van;
În orice minte lumea își pune întrebarea
Din nou: de unde vine și unde merge floarea
Dorințelor obscure sădite în noian.
Al lumii-ntregul sâmbur, dorința-i și mărirea,
În inima oricărui i-ascuns și trăitor,
Zvârlire hazardată, cum pomu-n înflorire
În orice floare-ncearcă întreagă a sa fire,
Ci-n calea de-a da roade cele mai multe mor.
Astfel umana roadă în calea ei îngheață,

Se petrifică unul în sclav, altu-mpărat,
Acoperind cu noime sărmana lui viață
Și arătând la soare-a mizeriei lui față —
Fața — căci înțelesul e-același la toți dat.
În veci aceleași doruri mascate cu-altă haină,
Și-n toată omenirea în veci același om —
În multe forme-apare a vieții crudă taină,
Pe toți ea îi înșală, la nime se distaină,
Dorinți nemărginite plântând într-un atom.
Când știi că visu-acesta cu moartea se sfârșește,
Că-n urmă-ți rămân toate astfel cum sunt, de dregi
Oricât ai drege-n lume — atunci te obosește
Eterna alergare... ș-un gând te-ademenește:
Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi."

Pe lângă plopii fără soț...

Pe lângă plopii fără soț
Adesea am trecut;
Mă cunoșteau vecinii toți —
Tu nu m-ai cunoscut.
La geamul tău ce strălucea
Privii atât de des;
O lume toată-nțelegea —
Tu nu m-ai înțeles.
De câte ori am așteptat
O șoaptă de răspuns!
O zi din viață să-mi fi dat,
O zi mi-era de-ajuns;
O oră să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S-ascult de glasul gurii mici
O oră, și să mor.
Dându-mi din ochiul tău senin
O rază dinadins,
În calea timpilor ce vin
O stea s-ar fi aprins;
Ai fi trăit în veci de veci
Și rânduri de vieți,
Cu ale tale brațe reci
Înmărmureai măreț,
Un chip de-a pururi adorat

Cum nu mai au perechi
Acele zâne ce străbat
Din timpurile vechi.
Căci te iubeam cu ochi păgâni
Și plini de suferinți,
Ce mi-i lăsară din bătrâni
Părinții din părinți.
Azi nici măcar îmi pare rău
Că trec cu mult mai rar,
Că cu tristeță capul tău
Se-ntoarce în zadar,
Căci azi le semeni tuturor
La umblet și la port,
Și te privesc nepăsător
C-un rece ochi de mort.
Tu trebuia să te cuprinzi
De acel farmec sfânt,
Și noaptea candelă s-aprinzi
Iubirii pe pământ.

Glossă

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi *și nouă toate*;
Ce e rău *și ce e bine*
Tu te-ntreabă *și socoate*;
Nu spera *și nu ai teamă*,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.
Multe trec pe dinainte,
În auz ne sună multe,
Cine ține toate minte
Și ar sta să le asculte?...
Tu așează-te deoparte,
Regăsindu-te pe tine,
Când cu zgomote deșarte
Vreme trece, vreme vine.
Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,

Ce din moartea ei se naște
Și o clipă ține poate;
Pentru cine o cunoaște
Toate-s vechi și nouă toate.
Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui
Joace unul și pe patru
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plânge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce rău și ce e bine.
Viitorul și trecutul
Sunt a filei două fețe,
Vede-n capăt începutul
Cine știe să le-nvețe;
Tot ce-a fost ori o să fie
În prezent le-avem pe toate,
Dar de-a lor zădărnicie
Te întreabă și socoate.
Căci acelorași mijloace
Se supun câte există,
Și de mii de ani încoace
Lumea-i veselă și tristă;
Alte măști, aceeași piesă,
Alte guri, aceeași gamă,
Amăgit atât de-adese
Nu spera și nu ai teamă.
Nu spera când vezi mișeii
La izbândă făcând punte,
Te-or întrece nătărăii,
De ai fi cu stea în frunte;
Teamă n-ai, căta-vor iarăși
Între dânșii să se plece,
Nu te prinde lor tovarăș
Ce e val, ca valul trece.
Ca un cântec de sirenă,
Lumea-ntinde lucii mreje;
Ca să schimbe-actorii-n scenă,
Te momește în vârteje;
Tu pe-alături te strecoară,
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară

De te-ndeamnă, de te cheamă.
De te-ating, să feri în laturi,
De hulesc, să taci din gură;
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi,
Dacă știi a lor măsură;
Zică toți ce vor să zică,
Trecă-n lume cine-o trece;
Ca să nu-ndrăgești nimică,
Tu rămâi la toate rece.
Tu rămâi la toate rece,
De te-ndeamnă, de te cheamă;
Ce e val, ca valul trece,
Nu spera *și nu ai teamă*;
Te întreabă *și socoate*
Ce e rău *și ce e bine*;
Toate-s vechi *și nouă toate*:
Vreme trece, vreme vine.

S-a dus amorul...

S-a dus amorul, un amic
Supus amândurora,
Deci cânturilor mele zic
Adio tuturorora.
Uitarea le închide-n scrin
Cu mâna ei cea rece,
Și nici pe buze nu-mi mai vin,
Și nici prin gând mi-or trece.
Atâta murmur de izvor,
Atât senin de stele,
Și un atât de trist amor
Am îngropat în ele!
Din ce noian îndepărtat
Au răsărit în mine!
Cu câte lacrimi le-am udat,
Iubito, pentru tine!
Cum străbăteau atât de greu
Din jalea mea adâncă,
Și cât de mult îmi pare rău
Că nu mai sufăr încă!
Că nu mai vrei să te arați
Lumină de-ndeparte,

Cu ochii tăi întunecați
Renăscători de moarte!
Și cu acel smerit surâs,
Cu acea blândă față,
Să faci din viața mea un vis,
Din visul meu o viață.
Să mi se pară cum că crești
De cum răsare luna,
În umbra dulcilor povești
Din nopți o mie una.
Era un vis misterios
Și blând din cale-afară,
Și prea era de tot frumos
De-au trebuit să piară.
Prea mult un înger mi-ai părut
Și prea puțin femeie,
Ca fericirea ce-am avut
Să fi putut să steie.
Prea ne pierdusem tu și eu
În al ei farmec poate,
Prea am uitat pe Dumnezeu
Precum uitarăm toate.
Și poate că nici este loc
Pe-o lume de mizerii
Pentr-un atât de sfânt noroc
Străbătător durerii!

Departe sunt de tine...

Departe sunt de tine și singur lângă foc,
Petrec în minte viața-mi lipsită de noroc,
Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit,
Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.
Aducerile-aminte pe suflet cad în picuri,
Redeșteptând în față-mi trecutele nimicuri;
Cu degetele-i vântul lovește în ferești,
Se toarce-n gându-mi firul duioaselor povești,
Ș-atuncea dinainte-mi prin ceață parcă treci,
Cu ochii mari în lacrimi, cu mâni subțiri și reci;
Cu brațele-amândouă de gâtul meu te-anini
Și parc-ai vrea a-mi spune ceva... apoi suspini...
Eu strâng la piept averea-mi de-amor și frumuseți,

În sărutări unim noi sărmănele vieți...
O! glasul amintirii rămâie pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l-am avut,
Să uit, cum dup-o clipă din brațele-mi te-ai smult...
Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de mult!

Freamăt de codru

Tresărind scânteie lacul
Și se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Și ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din isvoare și din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde
Pintre ramuri a ei unde,
Ea în valuri sperioase
Se azvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri —
Cine știe să le-asculte?
Ale pasărilor neamuri
Ciripesc pitite-n ramuri
Și vorbesc cu-atât de multe
Înțelesuri.

Cucu-ntreabă: — "Unde-i sora
Viselor noastre de vară?
Mlădioasă și iubită,
Cu privirea ostenită,
Ca o zână să răsară
Tuturora."

Teiul vechi un ram întins-a,
Ea să poată să-l îndoiaie,
Ramul tânăr vânt să-și deie
Și de brațe-n sus s-o ieie,
Iară florile să ploaie
Peste dânsa.

Se întreabă trist isvorul
— „Unde mi-i crăiasa oare?
Părul moale despletindu-și,
Fața-n apa mea privindu-și,

Să m-atingă visătoare
Cu piciorul?”
Am răspuns: — „Pădure dragă,
Ea nu vine, nu mai vine!
Singuri, voi, stejari, rămâneți
De visați la ochii vineți,
Ce luciră pentru mine
Vara-ntreagă.”
Ce frumos era în crânguri,
Când cu ea m-am prins tovarăș!
O poveste încântată
Care azi e-ntunecată...
De-unde ești, revino iarăși,
Să fim singuri.

De-or trece anii...

De-or trece anii cum trecură,
Ea tot mai mult îmi va plăce,
Pentru că-n toat-a ei făptură
E-un „nu știu cum” și-un „nu știu ce”.
M-a fermecat cu vro scânteie
Din clipa-n care ne văzum?
Deși nu e decât femeie,
E totuși altfel, „nu știu cum”.
De-aceea una-mi este mie
De ar vorbi, de ar tăce;
Dacă-al ei glas e armonie,
E și-n tăcere-i „nu știu ce”.
Astfel robit de-aceeași jale
Petrec mereu același drum...
În taina farmecelor sale
E-un „nu știu ce” și-un „nu știu cum”.

Te duci...

Te duci și ani de suferință
N-or să te vază ochii-mi triști,
Înamorați de-a ta ființă,
De cum zâmbești, de cum te miști.
Și nu e blând ca o poveste

Amorul meu cel dureros,
Un demon sufletul tău este
Cu chip de marmură frumos.
În față farmecul palorii
Și ochi ce scânteie de vii,
Sunt umezi înfiorătorii
De lingușiri, de viclenii.
Când mă atingi, eu mă cutremur,
Tresar la pasul tău, când treci,
De-al genei tale gingaș tremur
Atârnă viața mea pe veci.
Te duci și rău n-o să-mi mai pară
De-acum de ziua cea de ieri,
Că nu am fost victimă iară
Neînduratelor dureri,
C-auzu-mi n-o să-l mai întuneci
Cu-a gurii dulci suflări fierbinți,
Pe frunte-mi mâna n-o s-o luneci
Ca să mă faci să-mi ies din minți.
Puteam numiri defăimătoare
În gândul meu să-ți iscodesc,
Și te uram cu-nverșunare,
Te blestemam, căci te iubesc.
De-acum nici asta nu-mi rămâne
Și n-o să am ce blestema,
Ca azi va fi ziua de mâne,
Ca mâni toți anii s-or urma —
O toamnă care întârzie
Pe-un istovit și trist isvor;
Deasupra-i frunzele pustie —
A mele visuri care mor.
Viața-mi pare-o nebunie
Sfârșită fără a fi-nceput,
În toată neagra vecinicie
O clipă-n brațe te-am ținut.
De-atunci, pornind a lui aripe,
S-a dus pe veci norocul meu —
Redă-mi comoara unei clipe
Cu ani de părere de rău!

Peste vârfuri

Peste vârfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.
Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.
De ce taci, când fermecată
Inima-mi spre tine-ntorn?
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vreodată?

Somnoroase păsărele...

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele —
Noapte bună!
Doar isvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină —
Dormi în pace!
Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce —
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!
Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie —
Noapte bună!

Revedere

Codrurile, codruțule,
Ce mai faci, drăguțule,
Că de când nu ne-am văzut
Multă vreme au trecut
Și de când m-am depărtat,
Multă lume am îmblat.
Iar, eu fac ce fac demult,

Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Și gonind cântările;
Și mai fac ce fac demult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre izvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Împlându-și cofeile,
Mi-o cântă femeile.
Codrule cu râuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tânăr precum ești
Tot mereu întinerești.
Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună;
Și de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea,
Numai omu-i schimbător,
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne ținem,
Cum am fost așa rămânem:
Marea și cu râurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna și cu soarele,
Codrul cu izvoarele.

Când amintirile...

Când amintirile-n trecut
Încearcă să mă cheme,
Pe drumul lung și cunoscut
Mai trec din vreme-n vreme.
Deasupra casei tale ies
Și azi aceleași stele,
Ce-au luminat atât de des
Înduioșării mele.
Și peste arbori răsfirați
Răsare blânda lună,

Ce ne găsea îmbrățișați
Șoptindu-ne-mpreună.
A noastre inimi își jurau
Credință pe toți vecii,
Când pe cărări se scuturau
De floare lilieci.
Putut-au oare-atâta dor
În noapte să se stingă,
Când valurile de izvor
N-au încetat să plângă,
Când luna trece prin stejari
Urmând mereu în cale-și
Când ochii tăi, tot încă mari,
Se uită dulci și galeși?

Doina

De la Nistru pân' la Tissa
Tot Românul plânsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la Mare la Hotin
Mereu calea ne-o ațin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii,
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar pân' în Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Îndărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici îi este toamna, toamnă,
Nici e vara vara lui,
Și-i străin în țara lui.
De la Turnu 'n Dorohoi
Curg dușmanii în puhoi
Și s'așează pe la noi;

Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier,
Sboară păsările toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Își desbracă țara sânul,
Codrul — frate cu Românul —
De secure se tot pleacă
Și isvoarele îi seacă —
Sărac în țară săracă!
Cine-au îndrăgit străinii,
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!
Ștefane, Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,
Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților
În seama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea 'ntreagă,
Doar s'a 'ndura Dumnezeu,
Ca să 'ți mântui neamul tău!
Tu te 'nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i suna de două ori,
Îți vin codri 'n ajutor,
De-i suna a treia oară
Toți dușmanii or să piară
Din hotară în hotară —
Îndrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

Mai am un singur dor

Mai am un singur dor
În liniștea serii

Să mă lăsați să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Pe-ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu-mi trebuie flamuri,
Nu voi sicriu bogat,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.
Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar toamna glas să dea
Frunzișului veșted.
Pe când cu zgomot cad
Isvoarele-ntr-una,
Alunece luna
Prin vârfuri lungi de brad.
Pătrunză talanga
Al serii rece vânt,
Deasupra-mi teiul sfânt,
Să-și scuture creanga.
Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte.
Luceferi, ce răsar
Din umbră de cetini,
Fiindu-mi prietini,
O să-mi zâmbească iar.
Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voi fi pământ
În singurătate-mi.

De-oi adormi... **(variantă)**

De-oi adormi curând
În noaptea uitării,
Să mă duceți tăcând
La marginea mării.

Nu voi sicriu bogat,
Făclie și flamuri,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Luceasc-un cer senin
Pe-adâncile ape,
Care-n dureri adânci
Se 'nalță la maluri,
S-ar atârna de stânci
Cu brațe de valuri,
Se 'nalță, dar recad
Și murmură-ntr-una,
Când pe păduri de brad
Alunecă luna.
Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar moartea glas să dea
Frunzișului veșted.
Să treacă lin prin vânt
Atotștiutoarea,
Deasupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture floarea.
Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte,
Ce n-or ști că privesc
O lume de patemi,
Pe când liane cresc
Pe singurătate-mi.

Nu voi mormânt bogat (variantă)

Nu voi mormânt bogat,
Cântare și flamuri,
Ci-mi împlețiți un pat
Din tinere ramuri.
Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,

Frunzișului veșted
Doar vântul glas să-i dea.
În liniștea sării
Să mă-ngropați, pe când
Trec stoluri greu zburând
La marginea mării.
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Lucească cer senin
Eternelor ape,
Care din văi adânci
Se-nalță la maluri,
Cu brațe de valuri
S-ar atârna de stânci —
Și murmură-ntr-una
Când spumegând recad,
Iar pe păduri de brad
Alunece luna.
Reverse dulci scânteii
Atotștiutoarea,
Deasupra-mi crengi de tei
Să-și scuture floarea.
Nemaifiind pribeag
De-atunci înainte,
Aduceri aminte
M-or coperi cu drag
Și stinsele patemi
Le-or troieni căzând,
Uitarea întinzând
Pe singurătate-mi.

Iar când voi fi pământ (variantă)

Iar când voi fi pământ,
În liniștea serii,
Săpați-mi un mormânt
La marginea mării.
Nu voi sicriu bogat,

Podoabe și flamuri,
Ci-mi împlețiți un pat
Din veștede ramuri.
Să-mi fie somnul lin
Și codrul aproape,
Să am un cer senin
Pe-adâncile ape.
S-aud cum blânde cad
Isvoarele-ntr-una,
Pe vârfuri lungi de brad
Alunece luna.
S-aud pe valuri vânt,
Din munte talanga,
Deasupra-mi teiul sfânt
Să-și scuture creanga.
Și cum n-oi suferi
De-atuncea-nainte,
Cu flori m-or troieni
Aduceri aminte.
Și cum va înceta
Al inimii zbucium,
Ce dulce-mi va suna
Cântarea de bucium!
Vor arde-n preajma mea
Luminile-n dealuri,
Izbind s-or frământa
Eternele valuri
Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Ci codrul vânt să dea
Frunzișului veșted.
Luceferii de foc
Privi-vor din cetini
Mormânt fără' de noroc
Și fără prieteni.

Epigonii

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri,
Sau văd noți ce-ntind deasupra-mi oceanele de stele,

Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.
Văd poeți ce-au scris o limbă ca un fagure de miere
Cichindeal gură de aur, Mumulean glas cu durere,
Prale firea cea întoarsă, Daniil cel trist și mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuțite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.
Liră de argint, Sihleanu — Donici cuib de-nțelepciune,
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-au dus Pann, fiul Pepelei, cel isteț ca un proverb.
Eliad zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicelor sânte, profețiilor amare,
Adevăr scaldat în mite, sfinx pătrunsă de-nțeleles;
Munte cu capul de piatră de furtune deturnată,
Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplicată
Și vegheaz-o stâncă arsă dintre nouri de eres.
Bolliac cânta iobagul ș-a lui lanțuri de aramă;
L-ale țării flamuri negre Cârlova oștirea cheamă,
În prezent vrăjește umbre dintr-al secolilor plan;
Și ca Byron, treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge— Alexandrescu sânta candel-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an.
Pe-un pat alb ca un liņoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă —
Viața-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău;
Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare
Și astfel Bolintineanu începu cântecul său.
Mureșan scutură lanțul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mână amorțită,
Cheamă piatra să învie ca și miticul poet,
Smulge munților durerea, brazilor destinul spune,
Și bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.
Iar Negruzzi șterge colbul de pe cronice bătrâne,
Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
Scrise de mâna cea veche a-nvățaților mireni;
Moaie pana în coloarea unor vremi de mult trecute,
Zugrăvește din nou iarăși pânzele posomorâte,

Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.
Ș-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr și ferice,
Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
Ce cu basmul povestește — veselul Alecsandri,
Ce-nșirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum seculii străbate, o minune luminoasă,
Acum râde printre lacrimi când o cântă pe Dridri.
Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios, încet,
El îi pune pe-a ei frunte mândru diadem de stele,
O așează-n tron de aur, să domnească lumi rebele
Și iubind-o fără margini, scrie: "visul de poet".
Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte,
Visul apelor adânce și a stâncelor cărunte,
Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
El deșteaptă-n sânul nostru dorul țării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ștefan cel Mare, zimbrul sombru și regal.

.....
Iară noi? noi, epigonii?... Simțiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
Măști râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază;
În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
Voi credeți în scrisul vostru, noi nu credem în nimic!
Și de-aceea spusa voastră era sântă și frumoasă,
Căci de minți era gândită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deși voi sunteți bătrâni.
S-a întors mașina lumii, cu voi viitorul trece;
Noi suntem iarăși trecutul, fără inimi, trist și rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!
Voi, pierduți în gânduri sante, convorbeți cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur și rece — marea noastră-i de îngheț.
Voi urmați cu răpejune cugetările regine,
Când, plutind pe aripi sante, printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeți.
Cu-a ei candelă de aur palida înțelepciune,
Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieții voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră: o liră,
Ce la vântul cald ce-o mișcă, cântări molcome respiră;

Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.
Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minte, ce simțirea simulează,
Privim reci la lumea asta — vă numim vizionari.
O convenție e totul; ce-i azi drept, mâne-i minciună;
Ați luptat luptă deșartă, ați vânat țintă nebună,
Ați visat zile de aur pe-astă lume de amar.
"Moartea succede vieții, viața succede la moarte",
Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoane și simbol;
Numesc sânt, frumos și bine ce nimic nu însemnează,
Împărțesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Și pun haine de imagini pe cadavrul trist și gol.
Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucruri nexistente; carte tristă și-ncâlcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.
Rămâneți dară cu bine, sânte firi vizionare,
Ce făceați valul să cânte, ce puneți steaua să zboare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem tot la pravul azi în noi, mâni în ruină,
Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină —
Toate-s praf... Lumea-i cum este... și ca dânsa suntem noi.

Călin (File din poveste)

Motto: Gazel

Toamna frunzele-mi colindă,
Sun-un grier sub o grindă,
Vântul jalnic bate-n geamuri
Cu o mână tremurândă,
Iară tu la gura sobei
Stai ca somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi *pășind în tindă* —
E iubitul care vine
De mijloc să te cuprindă
Și în fața ta frumoasă
O să ție o oglindă,

Să te vezi pe tine însăși
Visătoare, surâzândă.

I

Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri și castelul singuratic
Ș-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot;
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot .
Pe deasupra de prăpăstii sunt zidiri de cetățuie.
Acățat de pietre sure un voinic cu greu le suie;
Așezând genunchiu și mână când pe-un colț când pe alt colț
Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolți
Și pe-a degetelor vârfuri în ietacul tăinuit
Intră , unde zidul negru într-un arc a-ncremenit.
Ci prin flori întreșesute, printre gratii luna moale,
Sfiicioasă și smerită și-au vărsat razele sale;
Unde-ajung par văruite zid, podele, ca de cridă,
Pe-unde nu -- părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită.
Iar de sus pân-în podele un painjăn prins de vrajă,
A țesut subțire pânză străvezie ca o mreajă;
Tremurând ea licurește și se pare a se rumpe,
Încărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
După pânza de painjăn doarme fata de-mpărat;
Înecată de lumină e întinsă în crivat.
Al ei chip se zugrăveste plin și alb: cu ochiu-l măsurii
Prin ușoara-nvinețire a subțirilor mătăsurii;
Ici și colo a ei haină s-a desprins din sponci ș-arată
Trupul alb în goliciunea-i, curăția ei de fată.
Răsfiratul păr de aur peste perini se-mprăștie,
Tâmpla bate liniștită ca o umbră viorie,
Și sprâncenele arcate fruntea albă i-o încheie,
Cu o singură trăsură măiestrit le încondeie;
Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
Brațul ei atârnă leneș peste marginea de pat;
De a vârstii ei căldură fragii sânului se coc,
A ei gură-i descleștată de-a suflării sale foc,
Ea zâmbind își mișcă dulce a ei buze mici, subțiri;
Iar pe patu-i și la capu-i presurați-s trandafiri.
Iar voinicul s-apropie și cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de petre scumpe;
A frumșetii haruri goale ce simțirile-i adapă,
Încăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
El în brațe prinde fata, peste față i se-nclină,

Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Și inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic —
Ș-apoi pleacă iar în lume năzdrăvanul cel voinic.

II

Ea a doua zi se miră cum de firele sunt rupte,
Și-n oglind-ale ei buze vede vinete și supte —
Ea zâmbind și trist se uită, șopotește blând din gură:
– „Zburător cu negre plete, vin' la noapte de mă fură.”

III

Fiecare cum i-e vrerea, despre fete samă deie-și —
Dar ea seamănă celora îndrăgiți de singuri ei-și.
Și Narcis văzându-și fața în oglinda sa, izvorul,
Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
Și de s-ar putea pe dânsa cineva ca sa o prindă,
Când cu ochii mari, sălbatici se privește în oglindă,
Subțiindu-și gura mică și chemându-se pe nume
Și fiindu-și șie dragă cum nu-i este nime-n lume,
Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
Cum că ea — frumoasa fată — a ghicit că e frumoasă.
Idol tu! răpire minții! cu ochi mari și părul des,
Pentr-o inimă fecioară mândru idol ți-ai ales!
Ce șoptește ea în taină, când privește cu mirare
Al ei chip gingaș și tânăr, de la cap pân' la picioare?
„Vis frumos avut-am noaptea. A venit un zburător
Și strângându-l tare-n brațe, era mai ca să-l omor...
Și de-aceea când mă caut în păretele de-oglinzi,
Singurică-n cămăruță brațe albe eu întinz
Și mă-mbrac în părul galben, ca în strai ușor țesut,
Și zărind rotundu-mi umăr mai că-mi vine să-l sărut.
Și atunci de sfiiciune mi-iese sângele-n obraz —
Cum nu vine zburătorul, ca la pieptul lui să caz?
Dacă boiul mi-l înmlădiu, dacă ochii mei îmi plac,
E temeiul că acestea fericit pe el îl fac.
Și mi-s dragă mie însămi, pentru că-i sunt dragă lui —
Gură tu! învață minte, nu mă spune nimănu,
Nici chiar lui, când vine noaptea lângă patul meu tiptil,
Doritor ca o femeie și viclean ca un copil!”

IV

Astfel vine-n toată noaptea zburător la al ei pat.
Se trezi din somn deodată de sărutu-i fermecat;

Și atunci când spre ușă el se-ntoarce ca să fugă,
Ea-l oprește-n loc cu ochii și c-o mult smerită rugă:
– „O, rămâi, rămâi la mine, tu cu viers duios de foc,
Zburător cu plete negre, umbră fără de noroc
Și nu crede că în lume, singurel și rătăcit,
Nu-i găsi un suflet tânăr ce de tine-i îndrăgit.
O, tu umbră pieritoare, cu adâncii, triștii ochi,
Dulci-s ochii umbrei tale — nu le fie de diochi!”
El s-așază lângă dânsa și o prinde de mijloc,
Ea șoptește vorbe arse de al buzelor ei foc:
– „O, șoptește-mi — zice dânsul — tu cu ochii plini d-eres
Dulci cuvinte nențelese, însă pline de-nțeleș.
Al vieții vis de aur ca un fulger, ca o clipă-i,
Și-l visez, când cu-a mea mână al tău braț rotund îl pipăi,
Când pui capul tu pe pieptu-mi și bătaile îi numeri,
Când sărut cu-mpătimire ai tăi albi și netezi umeri
Și când sorb al tău răsuflet în suflarea vieții mele
Și când inima ne crește de un dor, de-o dulce jele;
Când pierdută razimi fruntea de-arzătorul meu obraz,
Părul tău bălai și moale de mi-l legi după grumaz,
Ochii tăi pe jumătate de-i închizi, mi-ntinzi o gură,
Fericit mă simt atunci cu asupra de măsură.
Tu!!... nu vezi... nu-ți aflu nume... Limba-n gură mi se leagă
Și nu pot să-ți spun odată, cât — ah! cât îmi ești de dragă!”
Ei șoptesc, multe și-ar spune și nu știu de-unde să-nceapă,
Căci pe rând și-astupă gura, când cu gura se adapă;
Unu-n brațele altuia, tremurând ei se sărută,
Numai ochiul e vorbaret, iară limba lor e mută,
Ea-și acopere cu mâna fața roșă de sfială,
Ochii-n lacrimi și-i ascunde într-un păr ca de peteală.

V

S-au făcut ca ceara albă fața roșă ca un măr
Și atâta de subțire, să o tai c-un fir de păr.
Și cosița ta bălaie o aduni la ochi plângând,
Inimă făr' de nădejde, suflete bătut de gând.
Toată ziua la fereastră, suspinând, nu spui nimică,
Ridicând a tale gene, al tău suflet se ridică;
Urmărind pe ceruri limpezi cum plutește-o ciocârlie,
Tu ai vrea să spui să ducă cătră dânsul o solie,
Dar ea zboară... tu cu ochiul plutitor și-ntunecos
Stai cu buze discleștate de un tremur dureros.
Nu-ți mai scurge ochii tineri, dulcii cerului fiaștri,

Nu uita că-n lacrimi este taina ochilor albaștri.
Stele rare din tărie cad ca picuri de argint,
Și seninul cer albastru mândru lacrimile-l prind;
Dar dacă ar cădea toate, el rămâne trist și gol,
N-ai putea sa faci cu ochii înălțimilor ocol —
Noaptea stelelor, a lunei, a oglinzilor de râu
Nu-i ca noaptea cea mocnită și pustie din sicriu;
Și din când în când vărsate, mândru lacrimele-ți șed,
Dar de seci întreg isvorul, atunci cum o să te văd?
Prin ei curge rumenirea, mândră ca de trandafiri,
Și zăpada viorie din obrajii tăi subțiri —
Apoi noaptea lor albastră, a lor dulce vecinicie,
Ce ușor se mistuiește prin plânsorile pustie...
Cine e nerod să ardă în cărbuni smarandul rar
Ș-a lui vecinică lucire s-o strivească în zadar?
Tu-ți arzi ochii și frumseța... Dulce noaptea lor se stânge,
Și nici știi ce pierde lumea. Nu mai plânge, nu mai plânge!

VI

O, tu crai cu barba-n noduri ca și câlții când nu-i perii,
Tu în cap nu ai grăunțe, numai pleavă și puzderii.
Bine-ți pare să fii singur, crai bătrân fără de minți,
Să oftezi dup-a ta fată, cu ciubucul între dinți?
Să te primbli și să numeri scânduri albe în cerdac?
Mult bogat ai fost odată, mult rămas-ai tu sărac!
Alungat-o ai pe dânsa, ca departe de părinți
În coliba împistrită ea să nasc-un pui de prinț.
În zadar ca s-o mai cate, tu trimiți în lume crainic,
Nimeni n-a afla locașul, unde ea s-ascunde tainic.

VII

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
Înfunda mișcarea-i creață între stuf la iezătură;
Iar pădurea lin suspină și prin frunzele uscate
Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate.
De când codrul, dragul codru, troienindu-și frunza toată,
Își deschide-a lui adâncuri, fața lunei să le bată,
Tristă-i firea, iară vântul sperios vo creangă farmă —
Singuratece isvoare fac cu valurile larmă.
Pe potica dinspre codri, cine oare se coboară?
Un voinic cu ochi de vultur lunga vale o măsoară.
Șapte ani de când plecat-ai, zburător cu negre plete,
Ș-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!

Și pe câmpul gol el vede un copil umblând desculț
Și cercând ca să adune într-un cârd bobocii mulți.
– „Bună vreme, măi băiete!” — „Mulțămim, voinic străin!”
– „Cum te cheamă, măi copile?” — „Ca pe tata-meu — Călin;
Mama-mi spune câteodată, de-o întreb: a cui-s, mamă?”
– „Zburătoru-ți este tată și pe el Călin îl cheamă.”
Când l-aude, numai dânsul își știa inima lui,
Căci copilul cu bobocii era chiar copilul lui.
Atunci intră în colibă și pe capătu-unei laiți,
Lumina cu mucul negru într-un hârb un roș opaiț;
Se coceau pe vatra sură două turte în cenușă,
Un papuc e sub o grindă, iară altul după ușă;
Hârâită, noduroasă, stă în colb râșnița veche,
În cotlon torcea motanul, pieptănându-și o ureche;
Sub icoana afumată unui sfânt cu comănac
Arde-n candel-o lumină cât un sâmbure de mac;
Pe-a icoanei policioară, busuioc și mint-uscată
Împlu casa-ntunecoasă de-o mireasmă pipărată;
Pe cuptiorul uns cu humă și pe coșcovii păreți
Zugrăvit-au c-un cărbune copilașul cel isteț
Purceluși cu coada sfredel și cu bețe-n loc de labă,
Cum mai bine i se șede unui purceluș de treabă.
O beșică-n loc de sticlă e întinsă-n ferăstruie
Printre care trece-o dungă mohorâtă și gălbuie.
Pe un pat de scânduri goale doarme tânăra nevastă
În mocnitul întuneric și cu fața spre fereastră.
El s-așază lângă dânsa fruntea ei o netezește,
O desmiardă cu durere, suspinând o drăgostește.
Pleacă gura la ureche-i, blând pe nume el o cheamă,
Ea ridică somnoroasă lungă genelor maramă,
Spăriet la el se uită... i se pare că visează,
Ar zâmbi și nu se-ncrede, ar răcni și nu cutează.
El din patu-i o ridică și pe pieptul lui și-o pune,
Inima-i zvâcnește tare, viața-i parcă se răpune.
Ea se uită, se tot uită, un cuvânt măcar nu spune,
Râde doar cu ochii-n lacrimi, spăriată de-o minune,
Ș-apoi îi sucește părul pe-al ei deget alb, subțire,
Își ascunde fața roșă l-a lui piept duios de mire.
El ștergarul i-l desprinde și-l împinge lin la vale,
Drept în creștet o sărută pe-al ei păr de aur moale
Și bărbia i-o ridică, s-uită-n ochii plini de apă,
Și pe rând și-astupă gura, când cu gura se adapă.

De treci codrii de aramă, de departe vezi albind
Ș-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.
Acolo, lângă isvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet;
Pare-că și trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.
Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint
Vezi isvoare zdrumicate peste pietre licurind;
Ele trec cu harnici unde și suspină-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpșanul prăvălatic,
Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
În cuiabar rotind de ape, peste care luna zace.
Mii de fluturi mici albaștri, mii de roiuri de albine
Curg în râuri sclipitoare peste flori de miere pline,
Împlu aerul văratic de mireasmă și răcoare
A popoarelor de muște sărbători murmuritoare.
Lângă lacul care-n tremur somnoros și lin se bate,
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prea luminate,
Căci din patru părți a lumii împărați și-mpărătese,
Au venit ca să serbeze nunta gingașei mirese;
Feți-frumoși cu păr de aur, zmei cu solzii de oțele,
Cititorii cei de zodii și șăgalnicul Pepele.
Iată craiul, socru-mare, rezemat în jilț cu spată,
El pe capu-i portă mitră și-i cu barba pieptănată;
Țapăn, drept, cu schiptru-n mână, șede-n perine de puf
Și cu crengi îl apăr pagii de muscuțe și zăduf...
Acum iată că din codru și Călin mirele iese,
Care ține-n a lui mână, mâna gingașei mirese.
Îi foșnea uscat pe frunze poala lung-a albei rochii,
Fața-i roșie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii;
La pământ mai că ajunge al ei păr de aur moale,
Care-i cade peste brațe, peste umerele goale.
Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
Flori albastre are-n păru-i și o stea în frunte poartă.
Socrul roagă-n capul mesei să poștească să se pună
Nunul mare, mândrul soare, și pe nună, mândra lună.
Și s-așază toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,
Lin vioarele răsună, iară cobza ține hangul. —
Dar ce zgomot se aude? Bâzâit ca de albine?
Toți se uită cu mirare și nu știu de unde vine,
Până văd păinjenișul între tufe ca un pod,
Peste care trece-n zgomot o mulțime de norod.
Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,

Ca să coacă pentru nuntă și plăcinte și colaci;
Și albinele-aduc miere, aduc colb mărunț de aur,
Ca cercei din el să facă cariul, care-i meșter faur.
Iată vine nunta-ntreagă — vornicel e-un grierel,
Îi sar purici înainte cu potcoave de oțel;
În veșmânt de catifele, un bondar rotund în pântec
Somnoros pe nas ca popii glăsuiește-ncet un cântec;
O cojiță de alună trag locuste, podu-l scutur,
Cu musteața răsucită șede-n ea un mire flutur;
Fluturi mulți, de multe neamuri, vin în urma lui un lanț,
Toți cu inime ușoare, toți șăgalnici și berbanți.
Vin țânțarii lăutarii, gândăceii, cărăbușii,
Iar mireasa viorică i-aștepta-ndărătul ușii.
Și pe masa-mpărătească sare-un greier, crainic sprinten,
Ridicat în două labe, s-a-nchinat bătând din pinten;
El tușește, își încheie haina plină de șireturi:
—„Să iertați, boieri, ca nunta s-o pornim și noi alături.”

Strigoii

I

... că trece aceasta ca fumul de pre pământ.
Ca floarea au înflorit, ca iarba s-au tăiat,
cu pânză se înfășură, *cu pământ se acopere.*
Sub bolta cea înaltă a unei vechi biserici,
Între făclii de ceară, arzând în sfeșnici mari,
E-ntinsă-n haine albe, cu fața spre altar,
Logodnica lui Arald, stăpân peste avari;
Încet, adânc răsună cântările de clerici.
Pe pieptul moartei luce de pietre scumpe salbă
Și păru-i de-aur curge din raclă la pământ,
Căzuți în cap sunt ochii. C-un zâmbet trist și sfânt
Pe buzele-i lipite, ce vinete îi sunt,
Iar fața ei frumoasă ca varul este albă.
Și lângă ea-n genunche e Arald, mândrul rege,
Scânteie desperarea în ochii crunți de sânge,
Și încâlcit e părul lui negru... gura-și strânge;
El ar răcni ca leii, dar vai! nu poate plânge.
De zile trei își spune povestea vieții-ntrege.
"Eram un copilandru. Din codri vechi de brad
Flămânzii ochi rotindu-i, eu mistuiam pământul,
Eu răzvrăteam imperii, popoarele cu gândul..."

Visând că toată lumea îmi asculta cuvântul,
În valurile Volgăi cercam cu spada vad.
Domnind semeț și tânăr pe roinicele stoluri,
Căror a mea ființă un semizeu părea,
Simțeam că universul la pasu-mi tresărea,
Și nații călătoare, împinse de a mea,
Umplut-au sperioase pustiul pân' la poluri.
Căci Odin părăsise de gheață nalta-i domă,
Pe zodii sângeroase porneau a lui popoară;
Cu creștetele albe, preoți cu pleata rară
Trezeau din codrii vecinici, din pace seculară,
Mii roiuri vorbitoare, curgând spre vechea Romă.
Pe Nistru tăbărâsem poporul tău să-mpil;
Cu sfetnici vechi de zile mă-ntâmpinași în cale,
Ca marmura de albă, cu păr de aur moale;
În jos plecat-am ochii-naintea feței tale,
Stătând un îndărătnic... un sficios copil.
La blânda ta mustrare simt glasul cum îmi seacă...
Eu caut a răspunde, nu știu ce să răspund;
Mi-ar fi părut mai bine-n pământ să mă cufund,
Cu mânele-amândouă eu fața îmi ascund
Și-ntâia dată-n viață un plâns amar mă-neacă.
Zâmbiră între dânșii bătrânii tăi prieteni
Și singuri ne lăsară... Te-ntreb într-un târziu,
Uitându-mă la tine, privind fără să știu:
La ce-ai venit, regină, aicea în pustiu?
Ce cauți la barbarul sub streășina-i de cetini?
Cu glasul plin de lacrimi, de-nduioșare cald,
Privindu-mă cu ochii, în care-aveai un cer,
Mi-ai zis: "Aștept din parte-ți, o, rege cavaler,
Că-mi vei da prins pe-acela ce umilit ți-l cer...
Eu vreau să-mi dai copilul zburdalnic — pe Arald."
Și, întorcându-mi fața, eu spada ți-am întins.
Pe plaiuri dunărene poporu-și opri mersul,
Arald, copilul rege, uitat-a Universul.
Urechea-i fu menită ca să-ți asculte viersul,
De-atunci, învingătoareo, iubit-ai pe învins.
De-atunci, fecioară blondă ca spicul cel de grâu,
Veneai la mine noaptea ca nimeni să te vadă
Și-nlănțuindu-mi gâtul cu brațe de zăpadă,
Îmi întindeai o gură deschisă pentru sfadă:
"Eu vin la tine, rege, să cer pe-Arald al meu."
De-ai fi cerut pământul cu Roma lui antică,

Coroanele ce regii pe frunte le așază
Și stelele ce vecinic pe ceruri colindează,
Cu toate la picioare-ți eu le puneam în vază,
Dar nu-l mai vrei pe Arald, căci nu mai vrei nimică.
Ah! unde-i vremea ceea când eu cercam un vad
Să ies la lumea largă... și fost-ar fi mai bine
Ca niciodată-n viață să nu te văd pe tine —
Să fumege nainte-mi orașele-n ruine,
Să se-mplinească visu-mi din codrii cei de brad!"
Făcliile ridică — se mișc-în line pasuri,
Ducând la groapă trupul reginei dunărene,
Monahi, cunoscătorii vieții pământene,
Cu barbele lor albe, cu ochii stinși sub gene,
Preoți bătrâni ca iarna, cu gângavele glasuri.
O duc cântând prin tainiți și pe sub negre bolți,
A misticei religii întunecoase cete,
Pe funii lungi coboară sicriul sub părete,
Pe piatra prăvălită pun crucea drept pecete
Sub candela ce arde în umbra unui colț.

II

În numele sfântului
Taci, s-auzi cum latră
Cățelul pământului
Sub crucea de piatră.
Arald pe un cal negru zbura, și dealuri, vale
În juru-i fug ca visuri — prin nouri joacă lună —
La pieptu-i manta neagră în falduri și-o adună,
Movili de frunze-n drumu-i le spulberă de sună,
Iar steaua cea polară i-arată a lui cale.
Ajuns-a el la poala de codru-n munții vechi,
Isvoară vii murmură și saltă de sub piatră,
Colo cenușa sură în părăsita vatră,
În codri-adânci cățelul pământului tot latră,
Lătrat cu glas de zimbru răsună în urechi.
Pe-un jilț tăiat în stâncă stă țăpăn, palid, drept,
Cu cârja lui în mână, preotul cel păgân;
De-un veac el șede astfel — de moarte-uitat, bătrân,
În plete-i crește mușchiul, și mușchi pe a lui sân,
Barba-n pământ i-ajunge și genele la piept...
Așa fel zi și noapte de veacuri el stă orb,
Picioarele lui vechie cu piatra-mpreunate,
El numără în gându-i zile nenumărate,

Și fâlfâie deasupra-i, gonindu-se în roate,
Cu-aripile-ostenite un alb ș-un negru corb.
Arald atunci coboară de pe-a lui cal. C-o mână
El scutură din visu-i moșneagu-ncremenit:
– „O, mag, de zile vecinic, la tine am venit,
Dă-mi înapoi pe-aceea ce moartea mi-a răpit,
Și de-astăzi a mea viață la zeii tăi se-nchină.”
Bătrânul cu-a lui cârjă sus genele-și ridică,
Se uită lung la dânsul, dar gura-nchisă-i tace;
Cu greu a lui picioare din piatră le desface,
Din tronu-i se coboară, cu mâna semn îi face
Ca-n sus să îl urmeze pe-a codrilor potică.
În poarta prăbușită ce duce-n fund de munte,
Cu cârja lui cea vechie el bate de trei ori,
Cu zgomot sare poarta din vechii ei ușori,
Bătrânul se închină... pe rege-l prind fiori,
Un stol de gânduri aspre trecu peste-a lui frunte.
În dom de marmur negru ei intră liniștiți
Și porțile în urmă în vechi țâțâni s-aruncă.
O candelă bătrânul aprinde — para lungă
Se nalță-n sus albastră, de flacăre o dungă,
Lucesc în juru-i ziduri ca tuciul lustruiți.
Și în tăcere crudă ei nu știu ce aștept...
Cu mâna-ntinsă magul îi face semn să șadă,
Arald cu moartea-n suflet, a gândurilor pradă,
Pe jeț tăcut se lasă, cu dreapta pe-a lui spadă,
În zid de marmur negru se uită crunt și drept.
Fantastic pare-a crește bătrânul alb și blând;
În aer își ridică a farmecelor vargă
Și o suflare rece prin dom atunci aleargă
Și mii de glasuri slabe încep sub bolta largă
Un cânt frumos și dulce — adormitor sunând.
Din ce în ce cântarea în valuri ea tot crește,
Se pare că furtuna ridică al ei glas,
Că vântul trece-n spaimă pe-al mărilor talaz,
Că-n sufletu-i pământul se zbate cu necaz —
Că orice-i viu în lume acum încremenește.
Se zguduie tot domul, de pare-a fi de scânduri,
Și stânci în temelie clătindu-se vedem,
Plânsori sfâșietoare împinse de blestem,
Se urmăresc prin bolte, se cheamă, fulger, gem
Și cresc tumultuoase în valuri, rânduri, rânduri...
– „Din inimă-i pământul la morți să deie viață,

În ochii-i să se scurgă scânteii din steaua lină,
A părului lucire s-o deie luna plină,
Iar duh dă-i tu, Zamolxe, sămânță de lumină,
Din duhul gurii tale ce arde și îngheață.
Stihii a lumii patru, supuse lui Arald,
Străbateți voi pământul și a lui măruntaie,
Faceți din piatră aur și din îngheț văpaie,
Să-nchege apa-n sânge, din pietre foc să saie,
Dar inima-i fecioară hrăniți cu sânge cald."
Atuncea dinaintea lui Arald zidul piere;
El vede toată firea amestecat-afară —
Ninsoare, fulger, gheață, vânt arzător de vară —
Departa vede-orașul pe sub un arc de pară,
Și lumea nebunise gemând din răsputare;
Biserica creștină, a ei catapeteasmă
De-un fulger drept în două e ruptă și tresare;
Din tainiță mormântul atuncea îi apare,
Și piatra de pe groapă crăpând în două sare;
Încet plutind se-nalță mireasa-i, o fantasmă...
O dulce întrupare de-omăt. Pe pieptu-i salbă
De pietre scumpe... părul i-ajunge la călcâie,
Ochii căzuți în capu-i și buze viorie;
Cu mânele-i de ceară ea tâmpla și-o mângâie —
Dar fața ei frumoasă ca varul este albă.
Prin vânt, prin neguri vine — și nourii s-aștern
Fug fulgerele-n lături, lăsând-o ca să treacă,
Și luna înnegrește și ceru-ncet se pleacă
Și apele cu spaimă fug în pământ și seacă —
Părea că-n somn un înger ar trece prin infern.
Priveliștea se stinge. În negrul zid s-arată,
Venind ca-n somn lunatic, în pasuri line, ea;
Arald nebun se uită — cu ochii o-nghițea,
Puternicele brațe spre dânsa întindea
Și-n nesimțire cade pe-a jilțului său spată.
Își simte gâtu-atuncea cuprins de brațe reci,
Pe pieptul gol el simte un lung sărut de gheață,
Părea un junghi că-i curmă suflare și viață...
Din ce în ce mai vie o simte-n a lui brațe
Și știe că de-acuma a lui rămâne-n veci.
Și sufletul ei dulce din ce în ce-i mai cald...
Pe ea o ține-acuma, ce fu a morții pradă?
Ea-nlănțuiește gâtu-i cu brațe de zăpadă,
Întinde a ei gură, deschisă pentru sfadă:

– „Rege,-a venit Maria și-ți cere pe Arald!”
– „Arald, nu vrei tu fruntea pe sânul meu s-o culci?
Tu zeu cu ochii negri... o, ce frumoși ochi ai!
Las' să-ți înlănțui gâtul cu părul meu bălai,
Viața, tinerețea mi-ai prefăcut-o-n rai,
Las' să mă uit în ochii-ți ucizător de dulci.”
Și blânde, triste glasuri din vuiet se desfac,
Acușa la ureche-i un cântec vechi străbate,
Ca murmur de izvoare prin frunzele uscate,
Acuș o armonie de-amor și voluptate
Ca molcoma cadență a undelor pe lac.

III

“... cum de multe ori când mor oamenii,
mulți deîntr-acei morți zic se scoală de
se fac strigoi...”

Îndereptarea legii, 1652

În salele pustie lumine roși de torții
Rănesc întunecimea ca pete de jeratic;
Arald se primblă singur, răsând, vorbind sălbatic
Arald, tânărul rege, e-un rege singuratic —
Palatu-i parc-așteaptă în veci să-i vie morții.
Pe-oglinzi de marmuri negre un negru nimatez,
A faclelor lucire răzbind prin pânza fină
Răsfrâng o dureroasă lumină din lumină;
Zidirea cea pustie de jale pare plină
Și chipul morții pare că-n orice colț îl vezi.
De când căzu un trăsnet în dom... de-atunci în somn
Ca plumbul surd și rece el doarme ziua toată,
Pe inimă-i de-atuncea s-a pus o neagră pată —
Dar noaptea se trezește și ține judecată
Și-n negru-mbracă toate al nopții palid domn.
Un obrăzar de ceară părea că poartă el,
Atât de albă fața-i și-atât de nemișcată,
Dar ochii-i ard în friguri și buza-i sângerată,
Pe inima sa poartă de-atunci o neagră pată,
Iară pe frunte poartă coroană de oțel.
De-atunci în haina morții el și-a-mbrăcat viața,
Îi plac adânce cânturi, ca glasuri de furtună;
Ades călare pleacă în mândre nopți cu lună,
Și când se-ntoarce, ochii lucesc de voie bună,
Pân' ce-un fior de moarte îl prinde dimineața.

Arald, ce însemnează pe tine negrul port
Și fața ta cea albă ca ceara, neschimbată?
Ce ai, de când pe sânu-ți tu porți o neagră pată,
De-ți plac făclii de moarte, cântare-ntunecată?
Arald! de nu mă-nșală privirea, tu ești mort!
Și azi el se avântă pe calul său arab,
Și drumul, ca săgeții, îi dă peste pustie,
Care sub luna plină lucește argintie —
El vede de departe pe mândra lui Marie,
Și vântu-n codri sună cu glas duios și slab.
În părul ei de aur, rubine-nflăcărate,
Și-n ochii ei s-adună lumina sfintei mări —
S-ajung curând în cale, s-alătură călări,
Și unul înspre altul se pleacă-n desmierdări —
Dar buzele ei roșii păreau că-s sângerate.
Ei trec ca vijelia cu aripi fără număr,
Căci caii lor aleargă alătura-nspumați,
Vorbind de-a lor iubire — iubire fără saț —
Ea se lăsase dulce și greu pe a lui braț
Și-și răzimase capul bălai de a lui umăr.
– „Arald, nu vrei pe sânu-mi tu fruntea ta s-o culci?
Tu zeu cu ochii negri... O! ce frumoși ochi ai...
Las' să-ți înlănțui gâtul cu părul meu bălai...
Viața, tinerețea mi-ai prefăcut-o-n rai —
Las' să mă uit în ochii-ți ucizători de dulci!”
Miroase-adormitoare văzduhul îl îngreun,
Căci vântul adunat-a de flori de tei troiene,
Și le așterne-n cale reginei dunărene. —
Prin frunze aiurează șoptirile-i alene.
Când gurile-nsetate în sărutări se-mpreun.
Cum ei mergând ca vântul se ceartă și se-ntreabă,
Nu văd în fundul nopții o umbră de roșeață,
Dar simt că-n a lor suflet trecu fior de gheață,
De-a morții gălbeneală pieriți ei sunt la față...
Ei simt c-a lor vorbire-i mai slabă, tot mai slabă.
– „Arald! strigă crăiasa — las' fața să-mi ascund,
N-auzi tu de departe cucoșul răgușit?
O zare de lumină s-arată-n răsărit,
Viața trecătoare din pieptu-mi a rănit...
A zilei raze roșii în inimă-mi pătrund.”
Arald încremenise pe calu-i — un stejar,
Păinjenit e ochiu-i de-al morții glas etern,
Fug caii duși de spaimă și vântului s-aștern,

Ca umbre străvezie ieșite din infern
Ei zboară... Vântul geme prin codri cu amar.
Ei zboar-o vijelie, trec ape făr' de vad,
Naintea lor se nalță puternic vechii munți,
Ei trec în răpejune prin râuri fără punți,
Coroanele în fugă le fulgeră pe frunți,
Naintea lor se mișcă pădurile de brad.
Din tronul lui de piatră bătrânul preot vede
Și-n vânturi el ridică adâncul glas de-aramă,
Pe soare să-l oprească el noaptea o recheamă,
Furtunelor dă zborul, pământul de-l distramă...
Târziu! căci faptul zilei în slavă se răpede!
Pornește vijelia adâncu-i cânt de jale,
Când ei soseau alături pe cai încremeniți,
Cu genele lăsate pe ochi păinjeniți —
Frumoși erau și astfel de moarte logodiți —
Și-n două laturi templul deschise-a lui portale.
Călări ei intră-nuntru și porțile recad;
Pe veci pieriră-n noaptea mărețului mormânt.
În sunete din urmă pătrunde-n fire cânt,
Jelind-o pe crăiasa cu chip frumos și sfânt,
Pe-Arald, copilul rege al codrilor de brad.
Bătrânu-și pleacă geana și iar rămâne orb,
Picioarele lui vechie cu piatra se-mpreună,
El numără în gându-i și anii îi adună,
Ca o poveste-uitată Arald în minte-i sună,
Și peste capu-i zboară un alb ș-un negru corb.
Pe jilțul lui de piatră înțepenește drept
Cu cârja lui cea veche preotul cel păgân,
Și veacuri înainte el șede-uitat, bătrân,
În plete-i crește mușchiul și mușchi pe a lui sân,
Barba-n pământ i-ajunge și genele în piept.

Satira I

(Scrisoarea I)

Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare,
Căci perdelele-ntr-o parte când le dai, și în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie,
Ea din noaptea amintirii o vecie-ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simțim ca-n vis pe toate.
Lună tu, stăpân-a mării, pe a lumii boltă luneci
Și gândirilor dând viață, suferințele întuneci;
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri-ascund în umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate!
Câte țarmuri înflorite, ce palate și cetăți,
Străbătute de-al tău farmec ție singură-ți arăți!
Și în câte mii de case lin pătruns-ai prin ferești,
Câte frunți pline de gânduri, gânditoare le privești!
Vezi pe-un rege ce-mpânzește globu-n planuri pe un veac,
Când la ziua cea de mâne abia cuget-un sărac...
Deși trepte osebite le-au ieșit din urna sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții;
La același șir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi!
Unul caută-n oglindă de-și buclează al său păr,
Altul caută în lume și în vreme adevăr,
De pe galbenele file el adună mii de coji,
A lor nume trecătoare le însamnă pe răboj;
Iară altu-mparte lumea de pe scândura tărăbii,
Socotind cât aur marea poartă-n negrele-i corăbii.
Iar colo bătrânul dascăl, cu-a lui haină roasă-n coate,
Într-un calcul fără capăt tot socoate și socoate
Și de frig la piept și-ncheie tremurând halatul vechi,
Își înfundă gātu-n guler și bumbacul în urechi;
Uscățiv așa cum este, gârbovit și de nimic,
Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub frunte-i viitorul și trecutul se încheagă,
Noaptea-adânc-a vecinicii el în șiruri o dezleagă;
Precum Atlas în vechime sprijinea ceriul pe umăr
Așa el sprijină lumea și vecia într-un număr.
Pe când luna strălucește peste-a tomurilor bracuri,
Într-o clipă-l poartă gândul îndărăt cu mii de veacuri,

La-nceput, pe când ființă nu era, nici neființă,
Pe când totul era lipsă de viață și voință,
Când nu s-ascundea nimica, deși tot era ascuns...
Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns.
Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă?
N-a fost lume pricepută și nici minte s-o priceapă,
Căci era un întuneric ca o mare fără-o rază,
Dar nici de văzut nu fuse și nici ochiu care s-o vază.
Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface,
Și în sine împăcată stăpânea eterna pace!...
Dar deodat-un punct se mișcă... cel întâi și singur. Iată-l
Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
Punctu-acela de mișcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpânul fără margini peste marginile lumii...
De-atunci negura eternă se desface în fășii,
De atunci răsare lumea, lună, soare și stihii...
De atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Și în roiuri luminoase isvorând din infinit,
Sunt atrase în viață de un dor nemărginit.
Iar în lumea asta mare, noi copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru mușunoaie de furnici;
Microscopice popoare, regi, oșteni și învățați
Ne succedem generații și ne credem minunați;
Muști de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,
În acea nemărginire ne-nvârtim uitând cu totul
Cum că lumea asta-ntreagă e o clipă suspendată,
Că-ndărătu-i și-nainte-i întuneric se arată.
Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze,
Mii de fire viorie ce cu raza încetează,
Astfel, într-a vecinicii noapte pururea adâncă,
Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă...
Cum s-o stinge, totul piere, ca o umbră-n întuneric,
Căci e vis al neființii universul cel himeric...
În prezent cugetătorul nu-și oprește a sa minte,
Ci-ntr-o clipă gându-l duce mii de veacuri înainte;
Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist și roș
Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoși,
Cum planeții toți îngheață și s-azvârl rebeli în spaț
Ei, din frânele luminii și a soarelui scăpați;
Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit,
Ca și frunzele de toamnă toate stelele-au pierit;
Timpul mort și-ntinde trupul și devine vecinicie,

Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,
Și în noaptea neființii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...

.....
Începând la talpa însăși a mulțimii omenești
Și suind în susul scării pân' la frunțile crăiești,
De a vieții lor enigmă îi vedem pe toți munciți,
Făr-a ști să spunem care ar fi mai nenorociți...
Unul e în toți, tot astfel precum una e în toate,
De asupra tuturor se ridică cine poate,
Pe când alții stând în umbră și cu inima smerită
Neștiuți se pierd în taină ca și spuma nezărită —
Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor ei sau ce gândesc?...
Ca și vântu-n valuri trece peste traiul omenesc.
Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l...
Ce-o să aibă din acestea pentru el, bătrânul dascăl?
Nemurire, se va zice. Este drept că viața-ntreagă,
Ca și iedera de-un arbor, de-o idee i se leagă.
"De-oi muri — își zice-n sine — al meu nume o să-l poarte
Secolii din gură-n gură și l-or duce mai departe,
De a pururi, pretutindeni, în ungherul unor crieri
Și-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!"
O, sărmane! ții tu minte câte-n lume-ai auzit,
Ce-ți trecu pe dinainte, câte singur ai vorbit?
Prea puțin. De ici, de colo de imagine-o fășie,
Vre o umbră de gândire, ori un petec de hârtie;
Și când propria ta viață singur n-o știi pe de rost,
O să-și bată alții capul s-o pătrunză cum a fost?
Poate vreun pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
Pintre tomuri brăcuite așezat și el, un brac,
Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,
Colbul ridicat din carte-ți l-o sufla din ochelari
Și te-o strânge-n două șiruri, așezându-te la coadă,
În vro notă prizărită sub o pagină neroadă.
Poți zidi o lume-ntreagă, poți s-o sfărâmi... orice-ai spune,
Peste toate o lopată de țărână se depune.
Mâna care-au dorit scepstrul universului și gânduri
Ce-au cuprins tot universul încap bine-n patru scânduri...
Or să vie pe-a ta urmă în convoi de-nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare...
Iar deasupra tuturor va vorbi vrun mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te așteaptă.

Ba să vezi... posteritatea este încă și mai dreaptă.
Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?
Ei vor aplauda desigur biografia subțire
Care s-o-ncerca s-arate că n-ai fost vreun lucru mare,
C-ai fost om cum sunt și dâșii... Măgulit e fiecare
Că n-ai fost mai mult ca dânsul. Și prostatecele nări
Și le umflă orișicine în savante adunări
Când de tine se vorbește. S-a-nțelese de mai nainte
C-o ironică grimasă să te laude-n cuvinte.
Astfel încăput pe mâna a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înțelege...
Dar afară de acestea, vor căta vieții tale
Să-i găsească pete multe, răutăți și mici scandale —
Astea toate te apropie de dâșii... Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele și vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într-un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.

.....
Între ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!
Și din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
Amorțită li-i durerea, le simțim ca-n vis pe toate,
Căci în propria-ne lume ea deschide poarta-ntrării
Și ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta, fecioară,
Și câți codri-ascund în umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate,
Și pe toți ce-n astă lume sunt supuși puterii sorții
Deopotrivă-i stăpânește raza ta și geniul morții!

Satira II

(Scrisoarea II)

De ce pana mea rămâne în cerneală, mă întrebi?
De ce ritmul nu m-abate cu ispita-i de la trebi?
De ce dorm, îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltărețele dactile?
Dacă tu știai problema astei vieți cu care lupt,
Ai vedea că am cuvinte pana chiar să o fi rupt,

Căci întreb, la ce-am începe să-ncercăm în luptă dreaptă
A turna în formă nouă limba veche și-nțeleaptă?
Acea tainică simțire, care doarme-n a ta harfă
În cuplete de teatru s-o desfaci ca pe o marfă,
Când cu sete cauți forma ce să poată să te-ncapă,
Să le scrii cum cere lumea, vro istorie pe apă?
Însă tu îmi vei răspunde că e bine ca în lume
Prin frumoasă stihuire să pătrunză al meu nume,
Să-mi atrag luare-aminte a bărbaților din țară,
Să-mi dedic a mele versuri la cucoane, bunăoară,
Și dezgustul meu din suflet să-l împac prin a mea minte. —
Dragul meu, cărarea asta s-a bătut de mai nainte;
Noi avem în veacul nostru acel soi ciudat de barzi,
Care-ncearcă prin poeme să devie cumularzi,
Închinând ale lor versuri la puternici, la cucoane,
Sunt cântați în cafenele și fac zgomot în saloane;
Iar cărările vieții fiind grele și înguste,
Ei încearcă să le treacă prin protecție de fuste,
Dedicând broșuri la dame a căror bărbați ei speră
C-ajungând cândva miniștri le-a deschide carieră. —
De ce nu voi pentru nume, pentru glorie să scriu?
Oare glorie să fie a vorbi într-un pustiu?
Azi, când patimilor proprii muritorii toți sunt robi,
Gloria-i închipuirea ce o mie de neghiobi
Idolului lor închină, numind mare pe-un pitic
Ce-o beșică e de spumă într-un secol de nimic.
Încorda-voi a mea liră să cânt dragostea? Un lanț
Ce se-mparte cu frăție între doi și trei amanți.
Ce? să-ngâni pe coardă dulce, că de voie te-ai adaos
La cel cor ce-n operetă e condus de Menelaos?
Azi adeseori femeia, ca și lumea, e o școală,
Unde-nveți numai durere, înjosire și spoială;
La aceste academii de științi a zânei Vineri
Tot mai des se perindează și din tineri în mai tineri,
Tu le vezi primind elevii cei imberbi în a lor clas,
Până când din școala toată o ruină a rămas.
Vai! tot mai gândești la anii când visam la academii,
Ascultând pe vechii dascăli cârpocind la haina vremii,
Ale clipelor cadavre din volume stând s-adune
Și-n a lucrurilor peteci căutând înțelepciune?
Cu murmurele lor blânde, un izvor de horum-harum
Câștigând cu clipoceală nervum rerum gerendarum;
Cu evlavie adâncă ne-nvârteau al minții scripet,

Legănând când o planetă, când pe-un rege din Egipt.
Parcă-l văd pe astronomul cu al negurii repaos,
Cum ușor, ca din cutie, scoate lumile din chaos
Și cum neagra vecinicie ne-o întinde și ne-nvață
Că epocile se-nșiră ca mărgelile pe ață.
Atunci lumea-n căpățână se-nvârtea ca o morișcă
De simțeam, ca Galilei, că comedia se mișcă. —
Amețiți de limbe moarte, de planeți, de colbul școlii,
Confundam pe bietul dascăl cu un crai mâncat de molii
Și privind păinjenișul din tavan, de pe pilaștri,
Ascultam pe craiul Ramses și visam la ochi albaștri
Și pe margini de caiete scriam versuri dulci, de pildă
Către vreo trandafirie și sălbatecă Clotildă.
Îmi plutea pe dinainte cu al timpului amestic
Ba un soare, ba un rege, ba alt animal domestic.
Scârțâirea de condeie dădea farmec astei liniști,
Vedeam valuri verzi de grâne, undoierea unei iniști,
Capul greu cădea pe bancă, pereau toate-n infinit;
Când suna, știam că Ramses trebuia să fi murit.
Atunci lumea cea gândită pentru noi avea ființă,
Și, din contra, cea aievea ne părea cu neputință.
Azi abia vedem ce stearpă și ce aspră cale este
Cea ce poate să convie unei inime oneste;
Iar în lumea cea comună a visa e un pericol,
Căci de ai cumva iluzii, ești pierdut și ești ridicul.
Și de-aceea de-azi nainte poți să nu mă mai întrebi
De ce ritmul nu m-abate cu ispită de la trebi,
De ce dorm îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltărețele dactile...
De-oi urma să scriu în versuri, teamă mi-e ca nu cumva
Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda.
Dacă port cu ușurință și cu zâmbet a lor ură,
Laudele lor desigur m-ar mârni peste măsură.

Satira III

(Scrisoarea III)

Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă,
Ce cu-a turmelor pășune, a ei patrie ș-o schimbă,
La pământ dormea ținându-și căpătâi mâna cea dreaptă;

Dară ochiu-nchis afară, înlăuntru se deșteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă și se coboară
Și s-apropie de dânsul preschimbată în fecioară.
Înfloreă cărarea ca de pasul blândeii primăveri;
Ochii ei sunt plini de umbra tăinuitelor dureri;
Codrii se înfiorează de atâta frumusețe,
Apele-ncrețesc în tremur străveziile lor fețe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer și pe toate din natură
Și prin mândra fermecare sun-o muzică de șoapte,
Iar pe ceruri se înalță curcubeiele de noapte...
Ea, șezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru-n valuri de mătasă se desprinde
– „Las' să leg a mea viață de a ta... În brațu-mi vino,
Și durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o...
Scris în cartea vieții este și de veacuri și de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieții mele.”
Și cum o privea sultanul, ea se-ntunecă... dispăre;
Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,
Care crește într-o clipă ca în veacuri, mereu crește,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lățește;
Umbra lui cea uriașă orizontul îl cuprinde
Și sub dânsul universul într-o umbră se întinde;
Iar în patru părți a lumii vede șiruri munții mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari;
Vede Eufratul și Tigris, Nilul, Dunărea bătrână —
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel, Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiiuri
Și corăbiile negre legănându-se pe râuri,
Valurile verzi de grăie legănându-se pe lanuri,
Mările țărnuitoare și cetăți lângă limanuri,
Toate se întind nainte-i... ca pe-un uriaș covor,
Vede țară lângă țară și popor lângă popor —
Ca prin neguri alburie se strevăd și se prefac
În întinsă-mpărăție sub o umbră de copac.
Vulturii porniți la ceruri pân' la ramuri nu ajung;
Dar un vânt de biruință se pornește îndelung
Și lovește rânduri, rânduri în frunzișul sunător,
Strigăte de-Allah! Allahu! se aud pe sus prin nori,
Zgomotul creștea ca marea turburată și înaltă,
Urlete de bătălie s-alungau după olaltă,
Însă frunzele-ascuțite se îndoiaie după vânt
Și deasupra Romei nouă se înclină la pământ.

Se cutremură sultanul... se deșteaptă... și pe cer
Vede luna cum plutește peste plaiul Eschișer.
Și privește trist la casa șeihului Edebali;
După gratii de fereastră o copilă el zări
Ce-i zâmbește, mlădioasă ca o creangă de alun;
E a șeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
Atunci el pricepe visul că-i trimis de la profet,
Că pe-o clipă se-nălțase chiar în rai la Mohamet,
Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naște,
Ai căruia ani și margini numai cerul le cunoaște.
Visul său se-nfiripează și se-ntinde vulturește,
An cu an împărăția tot mai largă se sporește,
Iară flamura cea verde se înalță an cu an,
Neam cu neam urmându-i zborul și sultan după sultan.
Astfel țară după țară drum de glorie-i deschid...
Pân-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid...
La un semn, un țărșm de altul, legând vas de vas, se leagă
Și în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă;
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah și spahii
Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii;
Răspândindu-se în roiuri, întind corturile mari...
Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari.
Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băț.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț
– „Ce vrei tu?”
– " Noi? Bună pace! Și de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat."
La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân așa de simplu, după vorbă, după port.
– „Tu ești Mircea?”
– „Da-mpărate!”
– „Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini."
– „Orice gând ai împărate, și oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierți;
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne cerți,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn și nouă de mila măriei tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris și pentru noi,
Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război."
– „Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândești că pot
Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?

O, tu nici visezi, bătrâne, câți în cale mi s-au pus!
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot ce stă în umbra crucii, împărați și regi s-adună
Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.
S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
Fulgerele adunat-au contra fulgerului care
În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ și mare.
N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face,
Și Apusul își împinse toate neamurile-ncoace;
Pentru-a crucii biruință se mișcară râuri-râuri,
Ori din codri răscolite, ori stârnite din pustiuri;
Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,
Înnegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi,
Se mișcau îngrozitoare ca păduri de lănci și săbii,
Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!...
La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
Ca să steie înainte-mi ca și zidul neînvins.
Când văzui a lor mulțime, câtă frunză, câtă iarbă,
Cu o ură nempăcată mi-am șoptit atunci în barbă,
Am jurat ca peste dânșii să trec falnic, fără păș,
Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs...
Și de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?
Și, purtat de biruință, să mă-mpiedic de-un moșneag?"
– „De-un moșneag, da, împărate, căci moșneagul ce privești
Nu e om de rând, el este domnul Țării Românești.
Eu nu ți-aș dori vrodată să ajungi să ne cunoști,
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oști.
După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomenește, cu Dariu a lui Istaspe;
Mulți durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod,
De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod;
Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă —
Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt,
Cum veniră, se făcură toți o apă ș-un pământ.
Te fălești că înainte-ți răsturnat-ai val-vârtej
Oștile leite-n zale de-mpărați și de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ți s-a pus?...
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinții biruință căta orice cavalier.
Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul...

Și de-aceea tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este;
Dușmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"
Și abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai zbucium!
Codrul clocoti de zgomot și de arme și de bucium,
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreții împlu câmpul și roiesc după un semn
Și în caii lor sălbatici bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă fața negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Și ca nouri de aramă și cu ropotul de grindeni,
Orizonu-ntunecându-l, vin săgeți de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia și ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul și de tropot și de strigăt de bătaie.
În zadar striga-mpăratul ca și leul în turbare,
Umbra morții se întinde tot mai mare și mai mare;
În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste,
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie;
Cad asabii ca și pâlcuri risipite pe câmpie,
În genunchi cădeau pedestri, colo caii se răstoarnă,
Când săgețile în valuri, care șuieră, se toarnă
Și, lovind în față,-n spate, ca și crivățul și gerul,
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
Mircea însuși mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau călării ca un zid înalt de sulți,
Printre cetele păgâne trec rupându-și large uliți;
Risipite se-mprăștie a dușmanilor șiraguri,
Și gonind biruitoare tot veneau a țării steaguri,
Ca potop ce prăpădește, ca o mare turburată —
Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
Acea grindin-oțelită înspre Dunăre o mână,
Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română.
Pe când oastea se așază, iată soarele apune,
Voind creștetele nalte ale țării să-ncunune
Cu un nimb de biruință; fulger lung încremenit
Mărginește munții negri în întregul asfințit,
Pân' ce isvorăsc din veacuri stele una câte una
Și din neguri, dintre codri, tremurând s-arată luna

Doamna mărilor ș-a nopții varsă liniște și somn.
Lângă cortu-i, unul dintre fiii falnicului Domn
Stă zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte,
S-o trimiță dragei sale, de la Argeș mai departe
"De din vale de Rovine
Grăim, Doamnă, către Tine,
Nu din gură, ci din carte,
Că ne ești așa departe.
Te-am ruga, mări, ruga
Să-mi trimiți prin cineva
Ce-i mai mândru-n valea Ta:
Codrul cu poienele,
Ochii cu sprâncenele;
Că și eu trimit-e-voi
Ce-i mai mândru pe la noi:
Oastea mea cu flamurile,
Codrul și cu ramurile,
Coiful nalt cu penele,
Ochii cu sprâncenele.
Și să știi că-s sănătos,
Că, mulțămind lui Cristos,
Te sărut, Doamnă, frumos."

.....
De-așa vremi se-nvredniciră cronicarii și rapsozii;
Veacul nostru ni-l umplură saltimbancii și irozii...
În izvoadele bătrâne pe eroi mai pot să caut;
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Poți să-ntâmpini patrioții ce-au venit de-atunci încolo?
Înainte a acestora tu ascunde-te, Apollo!
O, eroi! care-n trecutul de măririi vă adumbriseți,
Ați ajuns acum de modă de vă scot din letopiseți,
Și cu voi drapându-și nula, vă citează toți nerozii,
Mestecând veacul de aur în noroiul greu al prozii.
Rămâneți în umbră sfântă, Basarabi și voi Mușatini,
Descălecători de țară, dătători de legi și datini,
Ce cu plugul și cu spada ați întins moșia voastră
De la munte pân' la mare și la Dunărea albastră.
Au prezentul nu ni-i mare? N-o să-mi dea ce o să cer?
N-o să aflu între-ai noștri vre un falnic juvaer?
Au la Sybaris nu suntem lângă capiștea spoielii?
Nu se nasc glorie pe stradă și la ușa cafenelii,
N-avem oameni ce se luptă cu retoricele sulii
În aplauzele grele a canaliei de uliți,

Panglicari în ale țării, cari joacă ca pe funii,
Măști cu toate de renume din comedia minciunii?
Au de patrie, virtute, nu vorbește liberalul,
De ai crede că viața-i e curată ca cristalul?
Nici visezi că înainte-ți stă un stâlp de cafenele,
Ce își râde de-aste vorbe îngânându-le pe ele.
Vezi colo pe uriciunea fără suflet, fără cuget,
Cu privirea-mpăroșată și la fălci umflat și buget,
Negru, cocoșat și lacom, un isvor de șiretlicuri,
La tovarășii săi spune veninoasele-i nimicuri;
Toți pe buze-având virtute, iar în ei monedă calpă,
Quintesență de mizerii de la creștet până-n talpă,
Și deasupra tuturor, oastea să și-o recunoască,
Își aruncă pocitura bulbucății ochi de broască...
Dintr-aceștia țara noastră își alege astăzi solii!
Oameni vrednici ca să șază în zidirea sfintei Golii,
În cămeși cu mâneci lunge și pe capete scufie,
Ne fac legi și ne pun biruri, ne vorbesc filosofie.
Patrioții! Virtuoșii, ctitori de așezăminte,
Unde spumegă desfrâul în mișcări și în cuvinte,
Cu evlavie de vulpe, ca în strane, șed pe locuri
Și aplaudă frenetic schime, cântece și jocuri...
Și apoi în Sfatul țării se adun să se admire
Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subțire;
Toate mutrele acestea sunt pretinse de roman,
Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian!
Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi
Să ajung-a fi stăpână și pe țară și pe noi!
Tot ce-n țările vecine e smintit și stârpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții,
Toți se scurseră aicea și formează patrioții,
Încât fonfii și flecarii, găgăuții și gușații,
Bâlbâiți cu gura strâmbă sunt stăpânii astei nații!
Voi sunteți urmașii Romei? Niște răi și niște fameni!
I-e rușine omenirii să vă zică vouă oameni!
Și această ciumă-n lume și aceste creaturi
Nici rușine n-au să ieie în smintitele lor guri
Gloria neamului nostru spre-a o face de ocară,
Îndrăznesc ca să rostească pân' și numele tău... țară!
La Paris, în lupanare de cinismu și de lene,
Cu femeile-i pierdute și-n orgiile-i obscene,
Acolo v-ați pus averea, tinerețele la stos ...

Ce a scos din voi Apusul, când nimic nu e de scos?
Ne-ați venit apoi, drept minte o sticluță de pomadă,
Cu monoclu-n ochi, drept armă bețișor de promenadă,
Vestejiți fără de vreme, dar cu creieri de copil,
Drept științ-având în minte vre un vals de Bal-Mabil,
Iar în schimb cu-averea toată vrun papuc de curtezană...
O, te-admir, progenitură de origine romană!
Și acum priviți cu spaimă fața noastră sceptic-rece,
Vă mirați cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?
Când vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă
Numai banul îl vânează și câștigul fără muncă,
Azi, când fraza lustruită nu ne poate înșela,
Astăzi alții sunt de vină, domnii mei, nu este-așa?
Prea v-ați arătat arama, sfâșiind această țară,
Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară,
Prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei,
Ca să nu s-arate-odată ce sunteți — niște mișei!
Da, câștigul fără muncă, iată singura pornire;
Virtutea? e-o nerozie; Geniul? o nefericire.
Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Țepeș Doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei,
Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni!

Satira IV

(Scrisoarea IV)

Stă castelul singuratic, oglindindu-se în lacuri,
Iar în fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri;
Se înalță în tăcere dintre rariștea de brazi,
Dând atâta întunec rotitorului talaz.
Prin ferestrele arcate, după geamuri, tremur numa
Lungi perdele încrețite, care scânteie ca bruma.
Luna tremură pe codri, se aprinde, se mărește,
Muchi de stâncă, vârf de arbor, ea pe ceruri zugrăvește,
Iar stejarii par o strajă de giganți ce-o înconjoară,
Răsăritul ei păzindu-l ca pe-o tainică comoară.
Numai lebedele albe, când plutesc încet din trestii,
Domnitoare peste ape, oaspeți liniștei acestei,

Cu aripele întinse se mai scutură și-o taie,
Când în cercuri tremurânde, când în brazde de văpaie.
Papura se mișcă-n freamăt de al undelor cutrier,
Iar în iarba înflorită, somnoros suspin-un grier...
E atâta vară-n aer, e atât de dulce zvonul...
Singur numai cavalerul suspinând privea balconul
Ce-ncărcat era cu frunze, de îi spânzur prin ostrețe
Roze roșie de Șiras și liane-n fel de fețe.
Respirarea cea de ape îl îmbată, ca și sara;
Peste farmecul naturii dulce-i picură ghitara
"O, arată-mi-te iară-n haină lungă de mătăasă,
Care pare încărcată de o pulbere-argintoasă,
Te-aș privi o viață-ntreagă în cununa ta de raze,
Pe când mâna ta cea albă părul galben îl netează.
Vino! Joacă-te cu mine... cu norocul meu... mi-aruncă
De la sânul tău cel dulce floarea veștedă de luncă,
Ca pe coardele ghitarei răsunând încet să cadă...
Ah! E-atât de albă noaptea, parc-ar fi căzut zăpadă.
Ori în umbra parfumată a budoarului să vin,
Să mă-mbete acel miros de la pânzele de in;
Cupido, un paj șagalnic, va ascunde cu-a lui mână,
Vioriul glob al lampei, mlădioasa mea stăpână!"
Și uscat foșni mătasa pe podele, între glastre,
Între rozele de Șiras și lianele albastre;
Dintre flori copila râde și se-nchină peste gratii —
Ca un chip ușor de înger e-arătarea adoratei —
Din balcon i-arunc-o roză și cu mânila la gură,
Pare că îl dojenește când șoptește cu căldură;
Apoi iar dispăre-n luntru... auzi pasuri ce coboară...
Și ieșind pe ușă iute, ei s-au prins de subsuoară.
Braț de braț pășesc alături... le stă bine laolaltă,
Ea frumoasă și el tânăr, el înalt și ea înaltă.
Iar în umbra de la maluri se desface-acum la larg
Luntrea cu-ale ei vintrele spânzurate de catarg
Și încet înaintează în lovire de lopeți,
Legănând atâta farmec și atâtea frumuseți...
Luna... luna iese-ntreagă, se înalț-așa bălaie
Și din țărșm în țărșm durează o cărare de văpaie,
Ce pe-o repede-nmiire de mici unde o așterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne;
Și cu cât lumina-i dulce tot mai mult se lămurește,
Cu-atât valurile apei, cu-atât țărșmul parcă crește,
Codrul pare tot mai mare, parcă vine mai aproape

Dimpreună cu al lunii disc, stăpânitor de ape.
Iară tei cu umbra lată și cu flori până-n pământ
Înspre apa-ntunecată lin se scutură de vânt;
Peste capul blond al fetei zboară florile ș-o plouă...
Ea se prinde de grumazu-i cu mânuțele-amândouă
Și pe spate-și lasă capul: — "Mă uimești dacă nu mântui...
Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta cuvântu-i!
Cât de sus ridici acuma în gândirea ta pe-o roabă,
Când durerea ta din suflet este singura-mi podoabă.
Și cu focul blând din glasu-ți tu mă dori și mă cutremuri,
De îmi pare o poveste de amor din alte vremuri;
Visurile tale toate, ochiul tău atât de tristu-i,
Cu-a lui umed-adâncime toată mintea mea o mistui...
Dă-mi-i mie ochii negri... nu privi cu ei în laturi,
Căci de noaptea lor cea dulce vecinic n-o să mă mai sature,
Aș orbi privind într-înșii... O, ascultă numa-ncoace,
Cum la vorbă mii de valuri stau cu stelele proroace!
Codrii negri aiurează și isvoarele-i albastre
Povestesc ele-n de ele numai dragostele noastre
Și luceferii ce tremur așa reci prin negre cetini,
Tot pământul, lacul, cerul... toate, toate ni-s prietini...
Ai putea să lepezi cârma și lopețile să lepezi,
După propria lor voie să ne ducă unde repezi,
Căci oriunde numai ele ar dori ca să ne poarte,
Pretutindeni fericire... de-i viață, de e moarte."

.....
Fantazie, fantazie, când suntem numai noi singuri,
Ce ades mă porți pe lacuri și pe mare și prin crânguri!
Unde ai văzut vrodată aste țări necunoscute?
Când se petrecur-aceste? La o mie patru sute?
Azi n-ai chip în toată voia în privirea-i să te pierzi,
Cum îți vine, cum îți place pe copilă s-o desmierzi,
După gât să-i așezi brațul, gură-n gură, piept la piept,
S-o întrebi numai cu ochii: Mă iubești tu? Spune drept!
Aș! abia ți-a întins mâna, sare ivărul la ușă,
E-un congres de rubedenii, vre un unchi, vre o mătușă...
Iute capul într-o parte și te uiți în jos smerit...
Oare nu-i în lumea asta vrun ungher pentru iubit?
Și ca mumii egiptene stau cu toții-n scaun țepeni,
Tu cu mânilor-ncleștate, mai cu degetele depeni,
Mai sucești vre o țigară, numeri fire de musteți
Și-n probleme culinare te încerci a fi isteț.
Sunt sătul de așa viață... nu sorbind a ei pahară,

Dar mizeria aceasta, proza asta e amară.
Să sfințești cu mii de lacrimi un instinct atât de van
Ce le-abate și la pasări de vreo două ori pe an?
Nu trăiți voi, ci un altul vă inspiră — el trăiește,
El cu gura voastră râde, el se-ncântă, el șoptește,
Căci a voastre vieți cu toate sunt ca undele ce curg,
Vecinic este numai râul: râul este Demiurg.
Nu simțiți c-amorul vostru e-un amor străin? Nebuni!
Nu vedeți că-n proaste lucruri voi vedeți numai minuni?
Nu vedeți c-acea iubire serv-o cauză din natură?
Că e leagăn unor viețe ce semințe sunt de ură?
Nu vedeți că râsul vostru e în fiii voștri plâns,
Că-i de vină cum că neamul Cain încă nu s-a stins?
O, teatru de păpușe... zvon de vorbe omenești,
Povestesc ca papagalii mii de glume și povești
Fără ca să le priceapă... După ele un actor
Stă de vorbă cu el însuși, spune zeci de mii de ori
Ce-a spus veacuri dup-olaltă, ce va spune veacuri încă,
Pân' ce soarele s-o stinge în genunea cea adâncă.
Ce? Când luna se strecoară printre nouri, prin pustii,
Tu cu lumea ta de gânduri după ea să te ații?
Să aluneci pe poleiul de pe ulițele ninse,
Să privești prin lucii geamuri la luminile aprinse
Și s-o vezi încunjurată de un roi de pierde-vară,
Cum zâmbește tuturora cu gândirea ei ușoară?
S-auzi zornetul de pinteni și foșnirile de rochii,
Pe când ei sulesc musteața, iară ele fac cu ochii?
Când încheie cu-o privire amoroasele-nțelegeri,
Cu ridicula-ți simțire tu la poarta ei să degeri?
Pătimaș și îndărătnic s-o iubești ca un copil
Când ea-i rece și cu toane ca și luna lui April?
Încleștând a tale brațe toată mintea să ți-o pierzi?
De la creștet la picioare s-o admiri și s-o dezmierti
Ca pe-o marmură de Paros sau o pânză de Correggio,
Când ea-i rece și cochetă? Ești ridicul, înțelege-o...
Da... visam odinioară pe acea ce m-ar iubi,
Când aș sta pierdut pe gânduri, peste umăr m-ar privi,
Aș simți-o că-i aproape și ar ști c-o înțeleg...
Din sărmana noastră viață, am dura roman întreg...
N-o mai caut... Ce să caut? E același cântec vechi,
Setea liniștei eterne care-mi sună în urechi;
Dar organele-s sfărmate și-n strigări iregulare
Vechiul cântec mai străbate cum în nopți isvorul sare.

P-ici, pe colo mai străbate câte-o rază mai curată
Dintr-un Carmen Saeculare ce-l visai și eu odată.
Altfel șuiere și strigă, scapără și rupt răsună,
Se împing tumultuoase și sălbatece pe strună,
Și în gându-mi trece vântul, capul arde pustiit,
Aspru, rece sună cântul cel etern neisprăvit...
Unde-s șirurile clare din viața-mi să le spun?
Ah! organele-s sfărmate și maestrul e nebun!

Luceafărul

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.
Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Și luna între stele.
Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul și-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colț
Luceafărul așteaptă.
Privea în zare cum pe mări
Răsare și străluce,
Pe mișcătoarele cărări
Corăbii negre duce.
Îl vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorința-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.
Cum ea pe coate-și răzima
Visând ale ei tâmpile

De dorul lui și inima
Și sufletu-i se împle.
Și cât de viu s-aprinde el
În orișicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.

*

Și pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Țesând cu recile-i scânteii
O mreajă de văpaie.
Și când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce;
Și din oglindă luminiș
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închiși
Pe fața ei întoarsă.
Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.
Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină
– „O, dulce-al nopții mele domn,
De ce nu vii tu? Vină!
Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viața-mi luminează!”
El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Și s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;
Și apa unde-au fost căzut
În cercuri se rotește,
Și din adânc necunoscut
Un mândru tânăr crește.
Ușor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestei
Și ține-n mână un toiag

Încununat cu trestii.
Părea un tânăr voevod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.
Iar umbra feței străvezii
E albă ca de ceară —
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară.
– „Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ți urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Și mumă-mea e marea.
Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Și m-am născut din ape.
O, vin'! odorul meu nespus,
Și lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.
Colo-n palate de mărgean
Te-oi duce veacuri multe,
Și toată lumea-n ocean
De tine o s-asculte.”
– „O, ești frumos, cum numa-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată;
Străin la vorbă și la port,
Lucești fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu ești mort,
Și ochiul tău mă-ngheață.”

*

Trecu o zi, trecură trei
Și iarăși, noaptea, vine
Luceafărul deasupra ei
Cu razele-i senine.
Ea trebui de el în somn
Aminte să-și aducă
Și dor de-al valurilor domn
De inim-o apucă.

– „Cobori în jos, lucefăr blând,

Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viața-mi luminează!"
Cum el din cer o auzi,
Se stinse cu durere,
Iar ceru-ncepe a roti
În locul unde piere;
În aer rumene văpăi
Se-ntind pe lumea-ntreagă,
Și din a chaosului văi
Un mândru chip se-ncheagă;
Pe negre vițele-i de păr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.
Din negru giulgi se desfășor
Marmoreele brațe,
El vine trist și gânditor
Și palid e la față;
Dar ochii mari și minunați
Lucesc adânc himeric,
Ca două patimi fără saț
Și pline de-ntuneric.
– „Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult ș-acuma,
Și soarele e tatăl meu,
Iar noaptea-mi este muma;
O, vin', odorul meu nespus,
Și lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.
O, vin', în părul tău bălai
S-anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răasai
Mai mândră decât ele."
– „O, ești frumos cum numa-n vis
Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată!
Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Și ochii mari și grei mă dor,
Privirea ta mă arde."

– „Dar cum ai vrea să mă cobor?

Au nu-nțelegi tu oare,
Cum că eu sunt nemuritor,
Și tu ești muritoare?"

– „Nu caut vorbe pe ales,
Nici știu cum aș începe —
Deși vorbești pe înțeleș,
Eu nu te pot pricepe;
Dar dacă vrei cu crezământ
Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine."

– „Tu-mi ceri chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,
Dar voi să știi asemenea
Cât te iubesc de tare;
Da, mă voi naște din păcat,
Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voi să mă dezlege."
Și se tot duce... S-a tot dus.
De dragu-unei copile,
S-a rupt din locul lui de sus,
Pierind mai multe zile.

*

În vremea asta Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce împle cupele cu vin
Mesenilor la masă,
Un paj ce poartă pas cu pas
A-mpărătesii rochii,
Băiat din flori și de pripas,
Dar îndrăzneț cu ochii,
Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, bată-i vina,
Se furișează pânditor
Privind la Cătălina.
Dar ce frumoasă se făcu
Și mândră, arz-o focul;
Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ți încerci norocul.
Și-n treacăt o cuprinse lin

Într-un ungher degrabă.
– „Da' ce vrei, mări Cătălin?
Ia du-t' de-ți vezi de treabă.”
– „Ce voi? Aș vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeuna,
Să râzi mai bine și să-mi dai
O gură, numai una.”
– „Dar nici nu știu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe —
O, de luceafărul din cer
M-a prins un dor de moarte.”
– „Dacă nu știi, ți-aș arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binișorul.
Cum vânătoru-ntinde-n crâng
La păsărele lațul,
Când ți-oi întinde brațul stâng
Să mă cuprinzi cu brațul;
Și ochii tăi nemișcători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalț de subțiori
Te-nalță din călcâie;
Când fața mea se pleacă-n jos,
În sus rămâi cu fața,
Să ne privim nesățios
Și dulce toată viața;
Și ca să-ți fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă-nclin,
Tu iarăși mă sărută.”
Ea-l asculta pe copilaș
Uimită și distrasă,
Și rușinos și drăgălaș,
Mai nu vrea, mai se lasă.
Și-i zise-ncet: — "Încă de mic
Te cunoșteam pe tine,
Și guraliv și de nimic,
Te-ai potrivi cu mine...
Dar un luceafăr, răsărit
Din liniștea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătății mării;

Și tainic genele le plec,
Căci mi le împle plânsul
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dânsul;
Lucește c-un amor nespus
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalță tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.
Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
În veci îl voi iubi și-n veci
Va rămânea departe...
De-aceea zilele îmi sunt
Pustii ca niște stepe,
Dar nopțile-s de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai pot pricepe."
– „Tu ești copilă, asta e...
Hai și-om fugi în lume,
Doar ni s-or pierde urmele
Și nu ne-or ști de nume,
Căci amândoi vom fi cumiți,
Vom fi voioși și teferi,
Vei pierde dorul de părinți
Și visul de luceferi."

*

Porni luceafărul. Creșteau
În cer a lui aripe,
Și căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.
Un cer de stele dedesubt,
Deasupra-i cer de stele —
Părea un fulger nentrerupt
Rătăcitor prin ele.
Și din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi,
Cum izvorau lumine;
Cum izvorând îl înconjur
Ca niște mări, de-a-notul...
El zboară, gând purtat de dor,
Pân' pierde totul, totul;
Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaște,

Și vremea-ncearcă în zadar
Din goluri a se naște.
Nu e nimic și totuși e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemene
Uitării celei oarbe.
– „De greul negrei vecinicii,
Părinte, mă dezleagă
Și lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară-ntreagă;
O, cere-mi, Doamne, orice preț,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu izvor ești de vieți
Și dătător de moarte;
Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire,
Și pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire...
Din chaos, Doamne,-am apărut
Și m-aș întoarce-n chaos...
Și din repaos m-am născut.
Mi-e sete de repaos.”
– „Hyperion, ce din genuni
Răesai c-o-ntreagă lume,
Nu cere semne și minuni
Care n-au chip și nume;
Tu vrei un om să te socoți,
Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toți,
S-ar naște iarăși oameni.
Ei numai doar durează-n vânt
Deșerte idealuri —
Când valuri află un mormânt,
Răsar în urmă valuri;
Ei doar au stele cu noroc
Și prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp, nici loc,
Și nu cunoaștem moarte.
Din sânul vecinicii ieri
Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăși soare;
Părând pe veci a răsări,

Din urmă moartea-l paște,
Căci toți se nasc spre a muri
Și mor spre a se naște.
Iar tu, Hyperion, rămâi
Oriunde ai apune...
Cere-mi cuvântul meu de-ntâi —
Să-ți dau înțelepciune?
Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se ia munții cu păduri
Și insulele-n mare?
Vrei poate-n faptă să arăți
Dreptate și tărie?
Ți-aș da pământul în bucăți
Să-l faci împărăție.
Îți dau catarg lângă catarg,
Oștiri spre a străbate
Pământu-n lung și marea-n larg,
Dar moartea nu se poate...
Și pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Și vezi ce te așteaptă."

*

În locul lui venit din cer
Hyperion se-ntoarse
Și, ca și-n ziua cea de ieri,
Lumina și-o revarsă.
Căci este sara-n asfințit
Și noaptea o să-nceapă;
Răsare luna liniștit
Și tremurând din apă.
Și împle cu-ale ei scânteii
Cărările din crânguri.
Sub șirul lung de mândrii tei
Ședeau doi tineri singuri
– „O, lasă-mi capul meu pe sân,
Iubito, să se culce
Sub raza ochiului senin
Și negrăit de dulce;
Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă liniște de veci

Pe noaptea mea de patimi.
Și de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci ești iubirea mea de-ntâi
Și visul meu din urmă."
Hyperion vedea de sus
Uimirea-n a lor față;
Abia un braț pe gât i-a pus
Și ea l-a prins în brațe...
Miroase florile-argintii
Și cad, o dulce ploaie,
Pe creștetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălaie.
Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede
Luceafărul. Și-ncetișor
Dorințele-i încrede
– „Cobori în jos, lucefăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru și în gând,
Norocu-mi luminează!"
El tremură ca alte dăți
În codri și pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mișcătoare valuri;
Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul
– „Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?
Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece."

Cuprins

Singurătate

Lasă-ți lumea ta uitată

Și dacă ramuri bat în geam

Pajul Cupidon

Ce te legeni, codrule 1

Melancolie

Rugăciunea unui dac

Pe aceeași ulicioară

De câte ori, iubito

O, rămâi

Despărțire

Crăiasa din povești

Odă (în metru antic)

La mijloc de codru des

Venere și Madonă

Iubind în taină... (Sonet)

Afară-i toamnă (Sonet)

Sunt ani la mijloc (Sonet)

Când însuși glasul... (Sonet)

Trecut-au anii... (Sonet)

S-a stins viața falnicei Veneții (Sonet)

Dorința

Mortua est!

Noaptea...

Egiptul

Adio

Ce e amorul?

Lacul

Înger și demon

Floare albastră

Se bate miezul nopții

Înger de pază
Atât de fragedă
O, mamă
Făt-Frumos din tei
Cu mâne zilele-ți adaogi
Din valurile vremii
Povestea codrului
Împărat și proletar
Pe lângă plopii fără soț
Glossă
S-a dus amorul
Departate sunt de tine
Freamăt de codru
De-or trece anii
Te duci
Peste vârfuri
Somnoroase păsărele
Revedere
Când amintiril
Doină
Mai am un singur dor
De-oi adormi
Nu voi mormânt bogat
Iar când voi fi pământ
Epigonii
Călin (File din poveste)
Strigoii
Satira I (Scrisoarea I)
Satira II (Scrisoarea II)
Satira III (Scrisoarea III)
Satira IV (Scrisoarea IV)
Luceafărul